Ազգ
Azg
armenian daily

26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1997 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ (1290)

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ցույցեր ընդդեմ Էրբաքանի կառավարության

Ավելի քան երեք շաբաթ առաջ Ստամբուլում կաշառակերության դեմ սկսված ցույցերը աստիճանաբար վերածվում են մահմեդական արմատականների դեմ բողոքի՝ սպառնալով Թուրքիայի վարչապետ Նեջմեթդին Էրբաքանի կառավարությանը: Ցույցերը, որոնք նախապես կազմակերպվել էին կառավարության ու մաֆիայի համագործակցությունը բացահայտելու եւ արդարադատության մարմինների վրա ճնշում բանեցնելու նպատակով, վերջերս հակաիսլամական բնույթ են ստացել:

Դիվանագետների կարծիքով, Թուրքիայի փոխվարչապետ Թանսու Չիլլերի դեմ նախորդ տարի սկսված կաշառակերության եւ իշխանության չարաշահման դատերը «մոռացած» մահմեդական արմատականները կարող են առաջիկա ընտրություններում բավականաչափ ձայներ կորզել՝ միացյալ կառավարության վերաբերյալ գաղտնի համաձայնության պատճառով:

Հակազդելով վերոհիշյալ ցույցերին՝ արմատական պատգամավոր Սիսթիք Ալթայը փետրվարի 24-ին սպառնացել է դատ բացել ռազմական ուժերի փոխհրամանատար Չեւիք Բիրի դեմ՝ վերջինիս ԱՄՆ-ում մահմեդական արմատականների վերաբերյալ ելույթի պատճառով: Ըստ պատգամավորի, գեներալը հայտարարել է, թե բանակը երբեւիցե չի թույլատրի արմատականների կողմից Թուրքիայի կառավարության աշխարհիկ կառույցի փոփոխությունը:

«ԵՐԵՎԱՆ»

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Հարություն Կարապետյան. «Բոստոնի ՌԱԿ-ՀՌԱԿ ընդհանուր ժողովը ռամկավարական ամենալայն շրջանակների ձգտումների արտահայտությունն էր»

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Հարություն Կարապետյանը նորերս է վերադարձել Բոստոնից, ուր Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության կենտրոնական վարչության նախագահ Ֆրունզե Դովլաթյանի եւ «Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանի ընկերակցությամբ փետրվարի 1-2-ին մասնակցել է ՌԱԿ-ՀՌԱԿ ընդհանուր ժողովի աշխատանքներին:

Նկատի առնելով, որ մեր ազգային-ավանդական կուսակցություններից մեկի ՌԱԿ-ի ներսում տիրող կացությունը, ինչպես նաեւ ՀՌԱԿ-ի հետ նրա հարաբերությունների հարցը զգալի հասարակական հետաքրքրություն են ներկայացնում, ստորեւ հրատարակում ենք «Ազգ»-ի թղթակցի հարցազրույցը ՀՌԱԿ-ի ղեկավարի հետ:

– Մեր հասարակությունը, մասնավորապես նաեւ «Ազգ»»-ի հրապարակումների շնորհիվ, հիմնական գծերով ծանոթ է ՌԱԿ-ՀՌԱԿ ընդհանուր ժողովի ընթացքին: Անձամբ իմ տպավորությամբ՝ այդ ժողովը եկավ վավերացնելու ՌԱԿ-ի փաստացի պառակտման տխուր իրողությունը, կազմակերպչորեն ամրագրելու տարանջատումը: Ժողովին մասնակցում էր նաեւ ՀՌԱԿ պատվիրակությունը՝ Ձեր գլխավորությամբ: Ի՞նչ կարգավիճակ ունեիք Դուք այնտեղ, եւ ապա՝ ի՞նչ ներկայացուցչական կազմ ուներ այդ ժողովը:

– Ժողովը բավական լայն ընդգրկում ուներ, քանզի կոչվում էր ընդհանուր ժողով, եւ ոչ թե պատգամավորական: Դա բացատրվում է նրանով, որ պայմանականորեն ասած «հին» Կենտրոնական վարչության անդամները շատ զգուշորեն են նայում ՌԱԿ-ի ներսում տիրող վիճակին: Այսինքն, նրանք չեն ուզում կատարել այնպիսի քայլ, որը կբերեր արդեն հստակ արտահայտված պառակտման: Որովհետեւ կուսակցության ներսում առաջացած տարանջատումը ոչ մի գաղափարական, քաղաքական բնույթ չի կրում, այլ զուտ սուբյեկտիվ է:

Տես ➧ էջ 4

Կովկասի մամուլի աջակցության ծրագիր

Փետրվարի 22-24-ը Թբիլիսիում տեղի ունեցավ «Կովկասի մամուլի աջակցության շվեյցարական ծրագրի» աշխատանքային խմբի հանդիպումը, որի նպատակն է 1997 թ.-ի ընթացքում Անդրկովկասի հանրապետությունների լրագրողների համար համատեղ մասնագիտական համաժողովների կազմակերպումը: Երեւանում, Բաքվում եւ Թբիլիսիում ծրագրի աշխատանքները կհամակարգեն չորս լրագրող, իսկ ողջ ծրագիրը կղեկավարի հեղինակը՝ Վիգեն Չետերյանը Ժնեւի գրասենյակից: Ծրագրի շրջանակներում կքննարկվեն լրագրողների մասնագիտական հարցեր, որոնք կներառեն Խ. Միության փլուզումից հետո Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի լրատվության միջոցներում ստեղծված իրավիճակը, զարգացումները, լրագրողական էթիկայի խնդիրները, համագործակցության հնարավորությունները, կառավարական եւ ոչ կառավարական մամուլի դերը, որոնք էլ կամփոփվեն երկլեզվյա տեղեկագրերում: Վերջին համաժողովը նվիրված կլինի Անդրկովկասի մամուլում հակամարտությունների լուսաբանմանը: Տարեվերջին նախատեսվում է նաեւ երեք երիտասարդ լրագրողների մեկամսյա վերապատրաստում Ժնեւում:

Առաջին համաժողովը նախատեսվում է անցկացնել մարտի վերջին, Թբիլիսիում:

Ա. Հ.

1988 ՓԵՏՐՎԱՐ

«Սումգայիթի ցեղասպանությունը պետք է դատապարտվի»

1998-ը՝ ցեղասպանության կանխարգելման տարի. մտահղացումը կհաջողվի՞

1988-ի փետրվարին ի պատասխան Ղարաբաղյան եւ Երեւանյան խաղաղ ցույցերի Սումգայիթում բռնկված նախճիրը վերապրած փախստականները ուշացումով (հոսանք, ոչ ուշացած) հազարավոր տեղահանված, խոշտանգված հայ փախստականների դատին տեր կանգնելու, ավելի ճիշտ այդ խնդրի ... համար պետական մոտեցում արթնացնելու գործընթաց են սկսել իրավացիորեն համարելով, որ հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունները եւ պետական այրերը պետք է միավորվեն սումգայիթյան արյունալի իրադարձությունները իրենց անունով կոչելու եւ միջազգային հանրության կողմից որպես ցեղասպանություն ճանաչել տալու ջանքերում:

Որպես առաջին քայլ, Հայաստանի պատանիների պաշտպանության ֆոնդի (ՊՊՖ) աջակցությամբ եւ... ժողովրդական... րին ասուլիսի էին հրավիրել Հայաստանում 1988-ից ի վեր օթեւանած սումգայիթցի մեր հայրենակիցների ներկայացուցիչները: Հիշեցնենք, որ սումգայիթյան ջարդերից անմիջապես հետո Հայաստան էին ներգաղթել նրանցից 2669-ը: Այդ թվի տարիներ

րի ընթացքում էական փոփոխություններ չէր կրել, եւ այսօր Հայաստանում բնակվում են մոտ 3000 սումգայիթցի փախստականներ առանց փախստականի կարգավիճակի, տանը տրված անցյալով եւ անորոշ ապագայով: Ասուլիսի նպատակը զանգվածային լրատվության միջոցներով հայ հասարակությանը ՀՀ պետական մարմիններից իրենց ակնկալիքները ներկայացնելն էր: Այն է հիմնվելով մարդու իրավունքների հռչակագրի «Ցեղասպանության կանխարգելման եւ պատժելիության մասին» փախստականների կարգավիճակի վերաբերյալ միջազգային համաձայնագրերի դրույթների վրա, ՀՀ ԱԺ-ից պահանջել ճանաչել եւ քաղաքական գնահատական տալ Սումգայիթի (1988 թ.), Կիրովաբադի, Բաքվի (1990 թ.) եւ Ադրբեջանի այլ հայաբնակ շրջանների հայ բնակչության նկատմամբ իրագործված ցեղասպանության փաստին, միջնորդություն ներկայացնել վերջինիս կազմակերպիչներին միջազգային դատարանի առջեւ կանգնեցնելու մասին:

Տես ➧ էջ 7

Լեւ Ռոխլինը Երեւան չժամանեց

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, փետրվարի 25-ին Թբիլիսիից Երեւան պետք է ժամաներ Ռուսաստանի Պետական դումայի պաշտպանության հարցերով հանձնաժողովի նախագահ գեներալ-լեյտենանտ Լեւ Ռոխլինը:

Որպես Թբիլիսի կատարած իր այցելության նպատակ, Ռոխլինը նշել էր Վրաստանի խորհրդարանի համապատասխան հանձնաժողովի իր գործընկերների հետ սերտ հարաբերություններ հաստատելու ցանկությունը: Դրանից բացի, նա Թբիլիսիում հայտարարել է, թե Անդրկովկասում տեղակայված ռուսական ռազմական բազաների թիվը չպետք է դառնա քաղաքական շահարկումների առարկա:

Իսկ ընդամենը մեկ ամիս առաջ Ռոխլինը Դումայում հայտարարեց մոտավորապես հետեւյալը. Անդրկովկասում տեղակայված ռուսական ռազմական բազաները չեն պաշտպանում Ռուսաստանի ռազմավարական շահերը եւ միայն ավելացնում են Ռուսաստանի բյուջեի ծախսերը:

Հայաստանի վերաբերյալ Ռոխլինի այն ժամանակվա հայտարարությունը նույնպես առանձնապես չէր փայլում Անդրկովկասում Ռուսաստանի ռազմավարական շահերի գիտակցման առումով. Հայաստանը պետք է մինչեւ 1997 թվականի ապրիլը Ղարաբաղից դուրս բերի իր զորքերը, հակառակ դեպքում Ռուսաստանը կորցնում է Ադրբեջանին որպես դաշնակցի, ինչից խիստ կտուժեն Ռուսաստանի տնտեսական շահերը... Հայաստանի պատճառով Ռուսաստանը Թուրքիային պատերազմ չի հայտարարի:

Վերոնշյալ հայտարարությունից հետո, ըստ լավատեղյակ աղբյուրների, հայկական տարբեր քաղաքական դեմքեր փորձել են կապվել Ռոխլինի հետ եւ ճշտել վերջինիս դիրքորոշումը: Ըստ նույն աղբյուրների, մեկ ամիս առաջ դա չի հաջողվել: Լեւ Ռոխլինը ամեն կերպ խուսափել է նման հանդիպումներից եւ խոսակցություններից:

Թե ինչո՞ւ է այժմ Ռոխլինը փորձում հարթել հարաբերությունները անդրկովկասյան պետությունների հետ եւ որոնք են նրա այցելության բուն պատճառները, առայժմ անհայտ է: Միայն հայտնի է, որ Լեւ Ռոխլինը եղել է Թբիլիսիում, նպատակ է ունեցել այցելել նաեւ Հայաստան: Սակայն մեր հարցումները Երեւանում Ռոխլինի այցի վերաբերյալ որեւէ պարզություն չմտցրեցին, իսկ Թբիլիսիի լավատեղյակ աղբյուրները տեղեկացրին, որ Ռոխլինը մեկնել է Մոսկվա:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Զանգվածային գործադուլներ են սպասվում

25 ՓԵՏՐՎԱՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», AIF: Ռուսաստանի կոմկուսի ղեկավար Գենադի Զյուգանովն այսօր ասաց, թե իր կուսակցությունը գործուն կերպով կմասնակցի մարտի 27-ի համազգային գործադուլին: Մամլո ասուլիսի ժամանակ Մոսկվայում նա ասաց, թե կոմունիստական կուսակցությունը ներկայացնող գինվորականները արդեն մասնակցում են բժիշկների եւ ուսուցիչների սկսած շարժմանը: Զյուգանովի կարծիքով, Ռուսաստանում անհանգստությունները աճելու են օրեցօր: Նա կոչ արեց հիմնելու ազգային համերաշխության կառավարություն: Ընդդիմության խոսումներին, գործադուլները ու բողոքները տարածվում են Ռուսաստանում: Տասնյակ հազարավոր աշխատավորներ ամիսներ շարունակ չեն ստացել աշխատավարձ, թոշակառուները՝ թոշակներ: Նախագահ Ելցինը երեկ հրամայեց կառավարությանը աշխատավարձերն ու թոշակները ժամանակին վճարել չկարողանալու համար: Կառավարության խոսնակն ասել է, թե կառավարությունում նկատելի են փոփոխություններ. ընդ որում առաջին փոփոխությունների մասին կհայտարարվի մարտի 6-ին: Այդ օրը կառավարության ներսում լսելու է անցյալ տարվա տնտեսական եւ սոցիալական քաղաքականությունների մասին հաշվետվություն, ինչպես նաեւ հաշվետվություն 97 թվականի ծրագրերի մասին: Չեռնոմիրդինն արդեն ստել է կառավարության կառուցվածքային վերակազմակերպումը նախապատրաստելու հրահանգ: "АиФ" շաբաթաթերթի կանխատեսման համաձայն, Բորիս Ելցինը աշխատավարձերի եւ թոշակների վճարումները չապահովելու համար մարտ ամսին կպաշտոնազրկի վարչապետ Չեռնոմիրդինին եւ վարչապետի պաշտոնակատար կնշանակի Չուբայսին, որ կաշխատի այդ պաշտոնում երկար ժամանակով: Ելցինյան կառավարության խոսնակը հերքեց Չեռնոմիրդինի պաշտոնանկության լուրը:

ԱՄՆ. Պահանջում են դադարեցնել Թուրքիային տրվող օգնությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Ամերիկայի Հայկական համագումարի գրասենյակից «Ազատություն» ռադիոկայանին են տրամադրել Բիլ Քլինթոնին ուղղված՝ 33 կոնգրեսականների նամակը, որով կոչ է արվում անհապաղ կասեցնել ԱՄՆ-ի կառավարության կողմից հատկացվող օգնությունը Թուրքիային: Այլ երկրին հասցեագրված մարդասիրական օգնության ճանապարհը փակելու մասին օրենքի համաձայն, Թուրքիան միակ պետությունն է, որ չնայած գործող այս օրենքին, 1996 թվի մայիսից նախագահ Քլինթոնի միջնորդությամբ ստանում է ամերիկյան մարդասիրական օգնությունը, 1993-ի ապրիլից Հայաստանի շրջափակումն իրականացնելով հանդերձ: Նամակը, որ նախագահին է փոխանցվել նախորդ շաբաթ, կազմվել է դեմոկրատ կոնգրեսականներ Ջո Քենեդիի, Ֆրենկ Փալոնի եւ հանրապետականներ Քրիստոֆեր Սմիթի ու Ջո Պորտերի կողմից:

Ալժիրում իսլամ ծայրահեղականները 17 երիտասարդի կոկորդ են կտրել

ՓԱՐԻԶ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ալժիրի Սահդայի շրջանում իսլամական ծայրահեղականները սպանել են 17 երիտասարդի: Գրոհայինները դժբախտներին ճանկել էին քաղաքամերձ ճանապարհին՝ մայրաքաղաքից 400 կիլոմետր հարավարեւմուտք, եւ կտրել նրանց կոկորդները: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, ալժիրցի կրոնական արմատականների հիմնական կազմակերպության՝ վերջերս արած հայտարարությամբ վերջինս սպառնում էր «կտրել իշխանության բոլոր բնաշխարհողների ու նրանց դաշնակիցների կոկորդները քաղաքներում եւ գյուղերում»:

digitised by A.R.A.R.@

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստում, որը տեղի ունեցավ 1997 թ. փետրվարի 20-ին, քննարկվեցին ՌԱԿ-ՀՌԱԿ ընդհանուր ժողովի արդյունքները: ՀՌԱԿ ՀՎ ատենապետ Հարություն Կարապետյանը հանգամանորեն ներկայացրեց ժողովի ընթացքը, ընդունված փաստաթղթերի բովանդակությունը եւ իր գլխավորած ՀՌԱԿ պատվիրակության գործունեությունը ԱՄՆ-ում եւ Կանադայում: ՀՌԱԿ ՀՎ-ը գոհունակությամբ արձանագրեց, որ Բոստոնում կայացած ՀՌԱԿ-ՌԱԿ ընդհանուր ժողովը շրջադարձային է ՌԱԿ 19-րդ պատգամավորական ժողովից հետո ընկած ժամանակահատվածում եւ իր որոշումներով նպատակամղված է վերականգնելու եւ ավելի ամրապնդելու ՌԱԿ միասնությունը, ՌԱԿ-ՀՌԱԿ համագործակցությունը, իսկ մոտ ապագայում նաեւ բոլոր ռամկավար-ազատական ուժերի համախմբումը ՀՌԱԿ-ի շուրջ: Առանձնապես ընդգծվեց ղարաբաղյան խնդրի արդարացի լուծման հարցում ազգային բոլոր ուժերի միավորման եւ սփյուռքում ազգային շահերի ապահովմանն ուղղված սփյուռքի ռամկավարների եռանդուն գործունեությունը եւ ՀՌԱԿ-ի զորուն օժանդակությունը այդ հարցում:

Այնուհետեւ Հանրապետական վարչությունը լսելով ՀՎ անդամ Հարություն Առաքելյանի զեկույցը ՀՌԱԿ ՀՎ 1996 թ. ֆինանսական գործունեության մասին (մուտքեր՝ 2307600 դրամ, ծախսեր՝ 2300540 դրամ, մնացորդ՝ 7060 դրամ) հաստատեց այն:

Օրակարգի երրորդ եւ ամենածավալուն հարցը ՀՌԱԿ ակումբներում հաշվետու-ընտրական անդամական ժողովների գումարման մասին էր: Զեկուցողը ՀՎ ատենադպիր Համլետ Դավթյանը, ներկայացրեց այդ գործընթացը: ՀՌԱԿ 25 ակումբներից հաշվետու-ընտրական ժողովներ գումարվել են 8-ում. «Միքայել Բաբաջանյան», «Զարթոնք», «Կենտրոն», «Վան», «Լեռ», «Բարունակ Թովմասյան», «Զապել Եսայան», «Համերաշխություն»: Մյուս ակումբներում «Արմենական», «Եսայի Յաղուբյան», «Ալեք Մանուկյան», «Պայքար», «Արա Գեղեցիկ», «Միհրան Տամասյան», «Մալաթիա», «Երեւան», «Վահան Թեքեյան», «Արշալույս», «Մխո Շահեն», «Փ. Թերլեմեզյան», «Սյունիք», «Արմավիր», «Եղվարդ», «Արծվաշեն», «Վարուժան», դեռեւս նախատեսվում է անցկացնել մարտ ամսին: Հաստատվեցին ՀՎ կողմից այդ ժողովների անցկացման պատասխանատուները:

1988 ՓԵՏՐՎԱՐ

«Սումգայիթի ցեղասպանությունը պետք է դատապարտվի»

Սկիզբը էջ 1

Պահանջագրի այս առանցքային կետին հաջորդում են ՀՀ ԱԺ-ի կողմից փախստականների կարգավիճակի մասին օրենքի ընդունման, ՄԱԿ-ի եւ միջազգային դատարանի միջոցով փախստականների կրած նյութական վնասի փոխհատուցման, Եվրախորհրդարանի եւ ՄԱԿ-ի գլխավոր վեհաժողովին (ասամբլեա) Հայաստանի եւ ԼՂՀ հաղորդակցության ուղիների շրջափակման փաստի պաշտոնական ճանաչման վերաբերյալ միջնորդություն ներկայացնելու, ԼՂՀ պաշտոնական ճանաչման, հայ փախստականներին իրենց բնակավայրերը վերադարձնելու խնդրի արծարծման եւ այլ խնդիրների վերաբերող պահանջներ:

Ասուլիսին ներկա սումգայիթցի փախստականներ Ռ. Ղամբարյան, Է. Գրիգորյան (վերջինս հսկայական աշխատանք է կատարել սումգայիթյան իրադարձություններին վերաբերող նյութերը հավաքելու եւ դասակարգելու ուղղությամբ) եւ ուրիշներ ներկաների հիշողության մեջ վերակենդանացրին սումգայիթյան բարբարոսության ցավալի մանրամասները՝ շեշտելով վերջինիս ծրագրված եւ [illegible] իրագործված լինելու հանգամանքը:

ՊՊՖ գործադիր տնօրեն Լարիսա Ալավերդյանը միանալով ներկայացված պահանջներին հայտնեց 1998 թ.-ը ցեղասպանության կանխարգելման տարի հայտարարելու համար պայքարելու իրենց մտադրությունը (98-ի դեկտեմբերին լրանում է «Ցեղասպանության կանխարգելման եւ պատժելիության մասին» համաձայնագրի ընդունման 50-ամյակը): Տիկին Ալավերդյանը, ներկայացնելով ՊՊՖ տեսակետը, ասաց. «Մենք պնդում ենք, որ ադրբեջանական պետականության (Ադրբեջանական ԽՍՀ) կրողներից մեկը վերջինիս ստեղծման ակունքներում կանգնած հայ բնակչությունը, դաժանաբար արտաքսվել է երկրից եւ այսօր ԽՍՀՄ փլուզումից հետո, երբ Ադրբեջանի Հանրապետությունը հրաժարվում է Ադրբեջանական ԽՍՀ իրավահաջորդը լինելուց, երբ փաստորեն բացակայում է սումգայիթցի հայերի դատը հետապնդող հայցվորը, ՀՀ կառավարությունը պարտավոր է ստանձնել մեր հայրենակիցների շահերը միջազգային դատարանում ներկայացնելու պարտականությունը: Հակառակը նշանակում է գիտակցաբար մոռացության մատնել փախստականների սոցիալ-տնտեսական անթիվ խնդիրների լուծման պրոբլեմը: Ավելին, պայմաններ են ստեղծվում, որպեսզի ԼՂՀ հակամարտությունը կարգավորելուն կոչված միջազգային կազմակերպությունը (ԵԱՀԿ), «գործելով շատ ավելի անգրագետ, քան դարասկզբին Ազգերի լիգան», անտեսելով Արցախի բնակչության միասնական կամքը, «լեգիտիմ ԼՂՀ-ն իրեն նույնիսկ Ադրբեջանական ԽՍՀ իրավահաջորդը չճանաչող մի պետության փոխանցելու որոշում պարտադրի Ղարաբաղին»:

Հարցադրումն օրինաչափ է, մանավանդ ադրբեջանական եռանդուն քարոզչության եւ հայկական հողերի «[illegible]» ֆոնի վրա, երբ միջազգային հանրությունը շարունակում են «գնել» [illegible] «բռնագավթման», միլիոնավոր ադրբեջանցի փախստականների, «դժոխային» պայմանների վերաբերյալ միջազգային ամենատարբեր ատյաններում եւ զանգվածային ամսագրերում գովազդվող «արտասովոր» պատմությունները:

Փետրվարի 27-ին, ժամը 11:30-ին ՊՊՖ նախաձեռնությամբ կկազմակերպվի երթ դեպի Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր՝ ոգեկոչելու նորօրյա ցեղասպանության զոհերի հիշատակը:

ԱՆԱՀԻՏ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ ԱԺ նստաշրջանը վերսկսեց աշխատանքը

«Արդարություն» խմբակցության առաջարկը մերժվեց

Կարճատեւ ընդմիջումից հետո ԼՂՀ ԱԺ նստաշրջանը վերսկսեց իր աշխատանքը: Ժողովրդական ընտրյալների ուշադրությանը ներկայացվեց զինապարտության մասին ԼՂՀ օրենքում փոփոխություն մտցնելու, անավարտ շինարարական օբյեկտների սեփականաշնորհման վերաբերյալ եւ սոցիալ-տնտեսական բնույթի մի շարք այլ հարցեր: Սակայն երկօրյա նիստերի ընթացքում պատգամավորներին այդպես էլ չհաջողվեց ձեռնամուխ լինել օրակարգի քննարկմանը: Նստաշրջանի գործունեության առաջին իսկ րոպեներին «Արդարություն» պատգամավորական խմբակցության անունից անսպասելի նախաձեռնությամբ հանդես եկավ պատգամավոր Մուրադ Պետրոսյանը, որը խորհրդարանին առաջարկեց անվստահություն հայտնել ԼՂՀ ԱԺ խոսնակ Արթուր Թովմասյանին:

33 պատգամավորներից բաղկացած խորհրդարանի 13 անդամներ ստորագրել են մի դիմում, ըստ որի հանրապետության օրենսդրական գերագույն մարմինը չի հակակշռում գործադիր իշխանությանը, եւ նրա գործունեությունը ԼՂՀ-ում ձեւական բնույթ է կրում: Փետրվարի 25-ին քննարկումները շարունակվել են: Մ. Պետրոսյանը խմբակցության անունից պահանջել է ԼՂՀ ԱԺ նախագահին անվստահություն հայտնելու մասին հարցը մտցնել օրակարգ: Կրքոտ եւ երկարատեւ ելույթներից հետո առաջարկը դրվել է քվեարկության եւ մերժվել խորհրդարանի կողմից: Կողմ են քվեարկել 12 պատգամավոր, 16 խորհրդարանականներ չեն մասնակցել քվեարկությանը, մյուսները ձեռնպահ են եղել:

ԼՂՀ ԱԺ-ից ստացված տեղեկությունների համաձայն, այսօր՝ փետրվարի 26-ին, նստաշրջանը կշարունակի աշխատանքը: Ժողովրդական ընտրյալները կանցնեն օրակարգի կես առ կես քննարկմանը:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ՎՐԱՍՏԱՆ

«Ալիա» թերթը՝ ընդդեմ Ծալկայի հայության

Փետրվարի 23-ին Թբիլիսիում ժուռնալիստի տանը տեղի ունեցավ Ծալկայի վարչության նախագահ Գիա Կվալիաշվիլու մամուլի ասուլիսը՝ նվիրված վերջին շրջանում Ծալկայի հայության դեմ տպագրված հոդվածներին:

Մինչ այդ «Վրաստան» թերթն արդեն անդրադարձել էր վրացական «Ալիա» թերթի «Ծալկայի զամգեբելին ժխտում է մեղադրանքը: Հայերը ինքնավարություն են ստեղծում» հոդվածին, որն ըստ Ծալկայի հայկական բարեգործական ընկերության նախագահ Վարդո Եղոյանի, կրում է զրպարտչական բնույթ: Այնուհետեւ «Վրաստան» թերթի գնահատմամբ, «Ալիայի» վերոհիշյալ հրապարակումից [illegible] է, որ եթե շրջանի վարչության նախագահը մանրազնին ընտրություն կատարելուց հետո եւ հաշվի առնելով համագյուղացիների ցանկությունը, Ծալկայի շրջանի հայաբնակ վայրերում գյուղական վարչության նախագահ է նշանակում տեղացու, ապա դա «նշանակում է, գրում է «Ալիան», զամգեբելին «ժխտում» է Վրաստանը, նշանակում է՝ հայերն ինքնավարություն են ստեղծում»: «Վրաստան» թերթը հայտնում է նաեւ, որ Ծալկայի վարչության նախագահը այս կապակցությամբ «Ալիա» թերթի դեմ հայց է ներկայացրել Թբիլիսիի շրջանային դատարաններից մեկում:

Իր հերթին Գիա Կվալիաշվիլին շաբաթ օրվա մամուլի ասուլիսում հերքեց այն գնահատականը, թե Ծալկայի հայությունը ինքնավարություն է ուզում ստեղծել: Միաժամանակ նա անդրադարձավ տիրող իրավիճակին՝ շրջանին էլեկտրաէներգիա չի տրվում, եւ պատճառներից մեկն էլ այն է, որ այնտեղ ապրում են հիմնականում հայեր ու հույներ: Խոսք գնաց նաեւ ոստիկանության ու մաքսային ծառայությունների կողմից Ծալկայի համարանիշերով մեքենաների նկատմամբ բազմաթիվ խտրականություն անելու մասին: Ներկաների կարծիքով, Թբիլիսիում կան ուժեր, որոնք հակադրվում են իշխանությունների որոշումներին եւ ամեն ինչ անում, որպեսզի տեղերում [illegible]:

Առայժմ դժվար է ասել, թե ով ինչ-ով ինչ շահեր է հետապնդում այս խաղում, սակայն միանշանակ է այն փաստը, որ իրականում մամուլի միջոցով հակահայկական տրամադրություններ սերմանելու փոխարեն, Վրաստանի կառավարությունը պետք է ցույց տա իր խոսքի եւ գործի միասնությունը:

Հակառակ դեպքում պաշտոնական պատվիրակությունների ամրագրված հայտարարությունները երկու ժողովուրդների «մեծ սիրո» կամ «անխախտ բարեկամության» մասին ոչ միայն գրոշ չարժեն, այլեւ հետագա համագործակցության վրա ոչինչ չեն ավելացնում:

Ա. Հ.

Այսօր Երեւան է ժամանում ՌԴ պետկինոյի նախագահը

Արմեն Մեդվեդեւը հայտնի կինոքննադատ ու լրագրող է

Այսօր Երեւան կժամանի Ռուսաստանի Դաշնության կինեմատոգրաֆիայի պետական կոմիտեի նախագահ, հայտնի կինոքննադատ եւ լրագրող Արմեն Մեդվեդեւը: Նա հանդիպումներ կունենա Հայաստանի նախագահի, կրթության հանրապետության մշակույթի նախարար Արմեն Սմբատյանի հետ, կքննարկի ՀՀ ու ՌԴ կինեմատոգրաֆիայի բնագավառում համագործակցության մասին համաձայնագրի նախագիծը:

Արմեն Նիկոլայի Մեդվեդեւը ծնվել է 1938 թվականի մայիսի 28-ին, Մոսկվայում: Ավարտել է Մոսկվայի կինեմատոգրաֆիայի համամիութենական ինստիտուտը, արվեստագիտության թեկնածու է: 1959 թվականից աշխատել է ԽՍՀՄ կինեմատոգրաֆիստների միության խորհրդային կինոարվեստի պրոպագանդայի բյուրոյում որպես մերոդիստ, դասախոսական բաժնի վարիչ, բյուրոյի տնօրեն: 1966-72 թթ. եղել է «Սովետսկի ֆիլմ» հանդեսի գլխավոր խմբագիրը, 1972-75 եւ 1976-82 թթ. «Իսկուսստվո կինո» ամսագրի գլխավոր խմբագրի տեղակալը: 1975-76 թթ. հանդիսացել է «Սոյուզինֆորմկինո» համամիութենական միավորման գլխավոր խմբագիրը: 1982-84 թթ. կրկին աշխատել է «Իսկուսստվո կինո» ամսագրի խմբագրությունում, այս անգամ որպես գլխավոր խմբագիր: 1984-87 թթ. Ա. Մեդվեդեւը ԽՍՀՄ պետկինոյի գեղարվեստական ֆիլմերի գծով գլխավոր սցենարական խմբագրական կոլեգիայի գլխավոր խմբագիրն էր, ԽՍՀՄ պետկինոյի կոլեգիայի անդամ: 1987-89 թթ. ԽՍՀՄ պետկինոյի նախագահի առաջին տեղակալ: 1989-91 թթ. վարել է ԽՍՀՄ նախարարների խորհրդի մշակույթի ու ժողովրդական կրթության բաժինը: 1991 թվականին եղել է ԽՍՀՄ նախագահի խորհրդատու, այնուհետեւ ԽՍՀՄ նախագահի պետական խորհրդականի հասույկ հանձնարարությունների գծով խորհրդատու: 1992 թվականին նշանակվել է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր կինեմատոգրաֆիայի կոմիտեի նախագահ, անցյալ տարի ՌԴ կինեմատոգրաֆիայի պետական կոմիտեի նախագահ:

Ամուսնացած է, ունի դուստր:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄ

«Raksha»-ն վտանգավոր է միայն սխալ օգտագործման դեպքում

«Ազգ» թերթի փետրվարի 22-ի թիվ 34 համարում զետեղված «Raksha» չվացանյութը վտանգավոր է առողջության համար» հրապարակման կապակցությամբ հայտնում ենք, որ Հայպետստանդարտի լրատվական ծառայությունը այդ լվացանյութի վերաբերյալ որեւէ տեղեկություն չի տրամադրել «Նոյյան տապան» լրատվական գործակալությանը:

«Raksha»-ի վերաբերյալ խորհրդատվություն է տպագրվել Հայպետստանդարտի «Հայաստ» պաշտոնաթերթի թիվ 1 (հունվար, 1997) համարում, որտեղ ասվում է.

«Իրանի «Պախսան» ձեռնարկության արտադրության «Raksha» մակնիշի կաղապարված փոշիակերպ մածուկը, ունենալով բարձր մաքրողականություն, լայն կիրառում է ստացել մեր կենցաղում: Հարկ է նշել, որ լվացանյութը նախատեսված է գազօջախներ, լվացարաններ, լոգարաններ, երեսպատման կերամիկական սալիկներ եւ այլ իրեր մաքրելու համար:

Մածուկի մեջ կան ֆլորակրային մակերեւութային միացություններ, որոնք կարող են որոշակի վտանգ ներկայացնել, եթե մածուկով լվացված մակերեսը անմիջականորեն շփվում է սննդամթերքի հետ: Այդ իսկ պատճառով, խորհուրդ է տրվում խուսափել «Raksha»-ով սննդամթերքի պատրաստման ու ընդունման համար օգտագործվող ամանեղենի ներսի մակերեսները մաքրելուց: Իսկ եթե, անհրաժեշտության դեպքում, մածուկն օգտագործվում է հակացուցված տեղերում, ապա այն երկար ժամանակ պետք է պահել հոսող ջրի տակ»:

Ամենայն հավանականությամբ, «Նոյյան տապան»-ը տեղեկատվությունը պատրաստելիս օգտվել է հենց այս աղբյուրից, որին էլ, ըստ օրենքի, պետք է հղում կատարել:

Իսկ ինչ վերաբերում է լվացանյութի մեջ եղած ֆլորակրային մակերեւութային միացություններին եւ լվացանյութի օգտագործման ձեւին, ապա յուրաքանչյուր սպառող այդ մասին կարող է իմանալ «Raksha»-ի տուփի վրա տպագրված բաղադրամասերի եւ շահագործմանը վերաբերող ծանոթագրությունից:

ՀԱՅՊԵՏՍՏԱՆԴԱՐՏԻ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / հեռ. 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՀԱՐՑ

Ղարաբաղ. Տեղանուն, թե՞ պետություն

Յուրաքանչյուր պատերազմում հաղթող է դառնում այն կողմը, որի թիկունքը ավելի հզոր է, որի տնտեսությունը ավելի գործուն է եւ ճկուն: Ինչ խոսք, կարեւոր է նաեւ ազգային գաղափարի եւ միասնության գործոնը, սակայն այսօր սոսկ այդ գործոնը չի կարող լինել բախտորոշ: Եվ այն, ինչ առ այսօր հնարավոր եղավ ապահովել հայ-ադրբեջանական հակամարտության ընթացքում, գլխավորապես պայմանավորված է հենց նշված ազգային միասնությամբ, որն, ըստ էության,

վում նրա առաջացման: Նախագահական ընտրությունները մնացին անարձագանք, եւ եթե Ռոբերտ Քոչարյանի փոխարեն ԼՂՀ նախագահ ընտրվեր Բիլ Քլինթոնը, միեւնույն է, հանրապետությունը չէր ընդունվի աշխարհի ջոջերի կողմից: Աշխարհի տերերը, հասկանալի պատճառով, դեմ են տարածքային ամբողջականության խախտման տարբերակին, եւ մեր դիվանագիտության պարտությունն այն է, որ խնդիրն այդպես էլ չներկայացվեց ըստ էության: Փոխարենը ադրբեջանական կողմը, իրոք,

լուն պես կտապալվի նաեւ Հայաստանը եւ «Գյուլչայի հանրապետությունը» կհանդիսանա մեր պետականության կործանման սկիզբը: Բացի այդ, հոգեբանական մեծ ազդեցության հետեւանքով Հայաստանից կարտագաղթի արդեն ով կարող է:

Այնուամենայնիվ, Ադրբեջանն ունի նավթ, եւ այդ հանգամանքը, հակառակ շատ կարծիքների, ավելի շատ ապակայունացնող գործոն է: Այսօր քաղաքական քարտեզի վրա դժվար է գտնել նավթակիր մի երկիր, որն աչքի է ընկնում իրավիճակի կայունու-

անցած 9 տարիների ընթացքում ինքն իրեն սպառեց: Այլեւս նա (ազգային ոգին) պարզապես «գործունակ» չէ, եւ այս պարագայում հարկ է նշել, որ ազգային միասնությամբ երաշխավորված ներկայիս արդյունքն աննախադեպ բարձր ցուցանիշ է: Այլ բան, որ ճակատը մնաց անթիկունք, պարտություններ արձանագրվեցին արտաքին դիվանագիտության ոլորտում եւ, ինչը նույնպես կարեւոր է, հանրապետության բնակչությունը նվազեց շուրջ 30 տոկոսով:

1988-ի այն օրերին, երբ դեռ գոյություն ուներ խորհրդային կայսրությունը, երբ իրոք դժվար էր կանխատեսել երկրի այդչափ արագ փլուզումը, հայ ժողովուրդը ձեռնամուխ եղավ ազգային-ազատագրական շարժմանը, որը բնավ հակակոմունիստական կամ հակակայսերական չէր իր բնույթով: Ավելին, շարժման իրավական հիմքը հենց խորհրդային սահմանադրությունն էր եւ մասնավորապես ազգերի ինքնորոշման դրույթը:

Այս առումով միամտություն է կարծել, թե կայսրության փլուզումը կապված էր ղարաբաղյան շարժման հետ, թեեւ ֆեդերալ կառուցվածք ունեցող բազմազգ երկրի համար յուրաքանչյուր էթնիկական հակամարտություն պայթյունավտանգ է: Խորհրդային պետության փլուզումն ուներ իր տրամաբանությունը եւ, ինչպես ցանկացած կայսրություն (լինի Հռոմեական, Աքեմենյան, Արշակունյաց կամ Մոնղոլական), չէր կարող գոյատեւել հարատեւ: Ինչեւէ, բուռն-անցան երկարուձիգ տարիներ եւ այսօր 9 տարի անց, Ղարաբաղն ըստ էության անկարգավիճակ մի տարածք է եւ միջազգային քաղաքականության տեսակետից առավել հայտնի է որպես աշխարհագրական տեղանուն: Ինչպես օրինակ, Քրդստանը: Առաջին հայացքից դա անհամեմատ ավելի լավ է, քան Ադրբեջանի Հանրապետության սուբյեկտի կարգավիճակը: Երկրորդ հայացքից նույնպես: Սակայն անցել է այն ժամանակը, երբ տեսական բնույթի նվաճումները լիցքավորող գործոն էին: Ներկայումս Ղարաբաղը պարուրված է մշուշով, եւ Մռավի բարձունքներից չի նշմար-

ունակ գտնվեց խնդիրը ներկայացնելու որպես «տարածքային ամբողջականության» հետ կապված «սովորական» երեւույթ: Եվ եթե ընդամենը 2-3 տարի առաջ գերտերությունները միանշանակորեն չէին արտահայտում իրենց դիրքորոշումները տվյալ հարցի նկատմամբ, ապա այսօր պատկերը բոլորովին այլ է: Անցած տարիների ընթացքում մեր երկիրը «անտարագիր» էր դիվանագիտության ոլորտում, եւ Լիսաբոնի գագաթնաժողովն այդ ամենի տրամաբանական արդյունքն էր: Եվ «ի զարմանս» հայերիս, հանկարծ «պարզվեց», որ բովանդակ աշխարհն ունի նմանատիպ խնդիրներ (Կանադա Քվեբեկ, Միացյալ Թագավորություն Հյուսիսային Իռլանդիա, Ռուսաստան Չեչնիա, Թաթարստան, Հեռավոր Արեւելք, օրինակները շատ են), եւ որ այդ խնդիրներն անլուծելի են: Մինչդեռ «հակասությունն ընդդեմ հակասության» սկզբունքով նույն Ռուսաստանն ունի Ղրիմի խնդիր, որը ներկայացվում է ոչ իբրեւ «տարածքային»: Ոչինչ... ընդունվում է:

Հայաստանը իբրեւ թիկունք Ղարաբաղի ուժեղ չէ: Նախ, արդեն նշված դիվանագիտությունը եւ առայժմ չզարգացած տնտեսությունը, կործանման եզրին կանգնած արտադրությունը, ինչպես նաեւ ազգային գաղափարախոսության բացակայությունը: Մինչդեռ Ղարաբաղը կորցնե-

թյամբ: ՕՊԵԿ-ի երկրներում տեղական իշխանիկների միջեւ վաղուց ի վեր պայքար է մղվում վառելիքի հանքավայրերին տիրանալու եւ արտահանումը տնօրինելու ուղղությամբ: Չի բացառվում նաեւ արտաքին ազդեցությունը, ինչպես դա եղավ Քուվեյթում: Այս պարագայում «Ղարաբաղի հարցը» կարող է դառնալ շահարկման առարկա, նորեն ձեռք բերելով «կովախնձորի» կարգավիճակ: Բանն այն է, որ ադրբեջանական լոբբին միատարր չէ, նրանում գոյացած առանձին կառույցներն ունեն իրենց հավակնությունները, ինչի հետեւանքով դեռ անհնար է թվում ՌԴ-ի հետ ձեռք բերել համապատասխան եւ պաշտոնական Մոսկվային գոհացնող համաձայնություն: Ինչ խոսք, այդ դեպքում Ռուսաստանը երբեք չի հրաժարվի Ադրբեջանի վրա ճնշում գործադրելու հնարավորությունից, եւ Ղարաբաղի գործոնը տվյալ դեպքում ամենից գայթակղիչն է: Հայաստանը, այսուհանդերձ, հայտնվում է չափազանց պասիվ վիճակում, ինչը չի կարող երաշխիք դառնալ Ղարաբաղի անվտանգության եւ ամբողջականության համար: Հարկավոր են արմատական փոփոխություններ ինչպես դիվանագիտական ճակատում, այնպես էլ տնտեսության բնագավառում:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Դպրոցների ջեռուցումը՝ խնայողության գրավական

Այսօր դպրոցների գործունեությունը պայմանավորված է դասասենյակների տաքացմամբ: Յուրաքանչյուր դասասենյակի համար օրական տրվում է 2,5 լիտր հեղուկ վառելանյութ: Մոռացվում է այն կարեւոր հանգամանքը, որ շատ դպրոցներ գտնվում են շահագործվող կաթսայատների հարեւանությամբ: Առանց լուրջ դժվարություններ հաղթահարելու հնարավոր է դասասենյակները տաքացնել ոչ թե վառարանների միջոցով, այլ ջերմություն ստանալ կաթսայատնից: Հաշվարկները ցույց են տալիս, որ կենտրոնական ջեռուցման համակարգին միացվելու դեպքում հնարավոր է խնայել դպրոցներում ծախսվող վառելանյութի մինչեւ 30 տոկոսը: Իսկ եթե դպրոցի շենքը լրիվ չի ջեռուցվում, կարճանում է շենքի շահագործման ժամկետը, կառուցվածքները ժամանակից շուտ շարքից դուրս են գալիս: Ստացվում է հակառակ վիճակ, քանի որ հետագայում մեծ միջոցներ են պահանջվելու վերանորոգման համար: Բացի դրանից, վառարանների օգտագործումը շատ հաճախ կարող է առաջացնել եւ առաջացնում է հրդեհներ:

Կաթսայատները եւ ջերմային ցանցերը նախագծվել եւ կառուցվել են տվյալ շրջանի բոլոր շենքերի ջեռուցման եւ տաք ջրամատակարարման համար: Հետեւաբար, նրանք կարող են բնականոն աշխատել միայն այդ ռեժիմների առկայությամբ: Օրինակ, Ավանի կաթսայատունը շահագործվում է եւ ջեռուցում Ավան թաղամասի շրջակա բոլոր շենքերը: Բայց Ավանում կան բազմաթիվ դպրոցներ, որոնք կարող են առանց որեւէ դժվարության ջեռուցվել կաթսայատնից տրվող ջերմության հաշվին: Նույնը կարելի է ասել Նորքի բնակելի զանգվածներում, Դավթաշենում գտնվող դպրոցների մասին: Չպետք է մոռանալ այն կարեւոր հանգամանքը, որ երբ կաթսայատունն աշխատում է թերբեռնված ռեժիմով, ավելի շատ վառելիք է ծախսվում եւ այրման հետեւանքով առաջացած թունավոր նյութերը՝ ազոտի եւ ծծմբի օքսիդներ եւ այլն, արտանետվում են շրջակա միջավայր: Հնարավոր ամեն ինչ պետք է անել, որպեսզի գալիք ձմռան ընթացքում այս հարցը ստանա անհրաժեշտ լուծում, ներգրավելով էներգետիկների՝ կատարել մանրակրկիտ ուսումնասիրություններ եւ նախնական փորձարկումներ, կարգի բերել դպրոցների ջեռուցման համակարգերը:

Առաջարկությունը հետեւյալն է. գալիք ձմռան ընթացքում շահագործվող կաթսայատների հարեւանությամբ գտնվող դպրոցներում չօգտագործել վառարաններ, այլ դրանք միացնել կենտրոնական ջեռուցման համակարգին: Դա տեխնիկապես հնարավոր է, տնտեսապես՝ շահավետ:

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

ՓԱՐԻԶ

Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Հայաստանը ներկայացնում է ֆրանսիական հեռուստատեսությամբ

ՓԱՐԻԶ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՏ. Փետրվարի 23-ին ֆրանսիական ՏՎ-5 միջազգային հեռուստակայանով ցուցադրվել է հեռուստահարցազրույց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա-ի հետ, որի ընթացքում Վեհափառը սահուն ֆրանսերենով եվրոպական հեռուստադիտողներին է ներկայացրել Հայաստանյայց եկեղեցու ու հայ ժողովրդի պատմության բազմաթիվ դրվագներ:

Ինչպես հաղորդում է «Մարմարա» օրաթերթը, հաղորդավարը հիշեցրել է, որ Գարեգին Ա կաթողիկոսը «առաջին քրիստոնյա երկրի 7 միլիոն հավատացյալների համար ազդեցիկ անձնավորություն է», եւ որ հայ ժողովուրդը տխուր պատմություն է ունեցել:

Պատասխանելով հարցերին, կաթողիկոսը նախ բացատրել է Էջմիածին բառի իմաստը, խոսել Ս. Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքի մասին, որտեղ Հիսուսը ոսկյա մուրճով հարվածել է այն տեղին, ուր պիտի կառուցվեր առաջին քրիստոնյա եկեղեցին: «Լուսավորչի տեսիլքը աստվածային ներշնչում էր, որը խորհուրդ է տվել հայոց քրիստոնեությանը: Դա երկրի ու երկնքի հանդիպումն էր, որից հետո Էջմիածինը դարձել է ամենասուրբ վայրը բոլոր հայերի համար, դարձել հոգեւոր կենտրոնը Հայաստանի, Արցախի ու Սփյուռքի: Պատմության ընթացքում քաղաքական պատճառներով կաթողիկոսության վայրը տեղափոխվել է Աղթամար, Սիս եւ այլուր: Բայց Էջմիածինը վերջնական կայանն է: Եվ այն միշտ եղել է ներշնչանքի աղբյուր», ասել է Գարեգին Ա-ն:

Կաթողիկոսը պատմել է, որ Էջմիածինը Տրդատ թագավորի կառավարման օրերին իբրեւ մայրաքաղաք հիմնվել է Վաղարշ թագավորի անվամբ եւ կոչվել է Վաղարշապատ: «Այսօր Մայր եկեղեցու կենտրոնը իջման կետի վրա գտնվող մասունքն է, ուր ամեն առավոտ աղոթք է կատարվում: Ես ամեն առավոտ անձամբ իջնում եմ ու խոնարհվում եմ այդ մասունքի առջեւ», ասել է Վեհափառը: Վերջինս հայտնել է, թե այնտեղ ամենաառասպելական հուզմունքն ապրել է իր կաթողիկոս ընտրվելու օրը: Ընտրությունից անմիջապես հետո նորընծա կաթողիկոսը հայտարարել է, որ պետք է գնա այդ մասունքը, որը հայոց հիշողության կենտրոնն է, մի կետ, որը միավորում է աշխարհացրիվ հայերի զգացումները: «Էջմիածինը օրրանն է Քրիստոնյա Հայաստանի: Էջմիածինը Հայ քրիստոնյա ժողովրդի Բեթղեհեմն է»:

Վեհափառը հիշեցրել է, որ եկեղեցին կիզակետ է հայ ժողովրդի կյանքում: Այն ժամանակաշրջաններում, երբ հայերը պետականություն չեն ունեցել, աշխարհին են ներկայացել իրենց եկեղեցիով: եկեղեցին հնուց ի վեր եղել է հայ քրիստոնեական մշակույթի կենտրոնը: եկեղեցի, ճարտարապետություն, ծեսագիր գրականություն, երաժշտություն, նույնիսկ պար, այս բոլորն էլ թաթախված են հավատքի զգացումների մեջ: Խորհրդային շրջանում Ս. Մեսրոպի հոգեւորական լինելը մոռացման տրվեց: Բայց այսօր ամեն մարդ հիշում է, որ Ս. Մեսրոպը հոգեւորական էր:

«Հովվապետական այցելություն տալով ամեն երկիր, ինչպիսի՞ն եք գտնում մեր ժողովրդին: Արդյո՞ք ժողովուրդը հետզհետե ձուլվում է», հարցրել է հաղորդավարը:

«Այստեղ՝ Ֆրանսիայում, եւ այլ երկրներում էլ տեսա, որ այժմ մեր ժողովուրդը ամբողջապես նույնացել է իր ապրած երկրի հետ եւ ամբողջական մասնակցություն է բերում տեղի կյանքին: Հորս շրջանում այդպես չէր: Հայրս երբեք իր ապրած երկիրը որպես իր սեփական երկիր չէր դիտում: Այսօր այդպես չէ: Սակայն բոլոր երկրներում մեր ժողովուրդը որոշ գիտակցությունն ունի իր ինքնության ու հավատքի վերաբերյալ», ասել է Վեհափառը:

Վեհափառն ընդգծել է Հայաստանյայց եկեղեցու առաջին քրիստոնյա պետությունը լինելու հանգամանքը եւ ասել, որ այդ պատճառով էլ 1700-ամյակը պետք է դիտվի կարեւորագույն իրադարձություն ոչ միայն հայերի, այլ ամբողջ աշխարհի համար:

Կաթողիկոսը պատմել է, որ հոգեւորական դառնալու հարցում մեծ է իր մոր ազդեցության դերը եւ հիշեցրել, որ Հայաստանյայց եկեղեցին ժողովրդական եկեղեցի է, «ընտանեկան եկեղեցի»: Այդտեղ չկան այն որոշ ծեսականությունները, որոնք ինքը նկատել է անգլիկան կամ կաթոլիկ եկեղեցիներում: «Մեզ մոտ չեզոք մտածելակերպն ավելի մեծ մասնակցություն ունի: Հայաստանյայց եկեղեցին ժողովրդինն է, ոչ թե հոգեւորականությանը», ասել է նա:

Հաղորդավարը կարծիք է հայտնել, թե Գարեգին Ա-ի գլխավոր նպատակներից մեկը Հայաստանյայց եկեղեցին դեպի կաթոլիկ ու ուղղափառ եկեղեցիները «բացելն է», երբ եկեղեցիների միջեւ երկխոսություններ հաստատելը: Ճիշտ է, պատասխանել է Վեհափառը եւ հիշեցրել, որ երիտասարդ տարիներին մասնակցել է էկումենիկ շարժմանը, մասնակցել Աշխարհի եկեղեցիների խորհրդի գործադիր հանձնախմբի աշխատանքներին, որտեղ աշխատել է 7 տարի, մասնակցել Վատիկան 2-րդ համագումարին, շփումներ ունեցել նախորդ պապերի հետ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Բյուրականից 6 կմ հյուսիս գրանցվել է երկրաշարժ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Փետրվարի լույս 25-ին, տեղական ժամանակով ժամը 4:35, Բյուրականից 6 կմ հյուսիս տեղի է ունեցել երկրաշարժ: Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունից հայտնեցին, որ էպիկենտրոնում երկրաշարժի ուժգնությունը եղել է 3 բալ:

Երեւանում ծայներիզների վաճառքը՝ հատուկ եզրակացությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ. Մայրաքաղաքում ծայներիզների վաճառքը կթույլատրվի իրականացնել միայն այն վայրերում, որոնց վերաբերյալ կլինի քաղաքապետարանի մշակույթի բաժնի դրական եզրակացությունը: Համաձայն քաղաքապետարանի ոչ պաշտոնական աղբյուրի եւ սպառողների ծառայությունից ստացված տեղեկատվության, այսուհետ ծայներիզների վաճառքը կիրականացվի միայն հատուկ տաղավարներում: Դրանց բացօթյա վաճառքն ընդհանրապես կարգելվի: Ըստ տեղեկատվության, աղմուկից խուսափելու նպատակով գնորդների համար նախատեսվում է կիրառել ականջակալներ կամ ստեղծել հատուկ խլացուցիչ պայմաններ:

ՄԱԿ-ի ֆինանսավորմամբ ջրագիծ է կառուցվում Եղեգնաձորում

Փախստականների հարցերի եւ բնակչության տեղաշարժի վարչության Չորի մարզային կոմիտեի ներքական մասնագիտությունը մարզկենտրոն Եղեգնաձորի Նոր Ավան թաղամասը խմելու ջրով ապահովելն էր: Շուրջ 40 փախստական ընտանիքներ, որոնք արդեն բնակություն են հաստատել նորակառույց առանձնատներում, խմելու ջուր չունեն: Սակայն ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով հայաստանյան գրասենյակի ֆինանսավորմամբ, Եղեգնաձորի շինարարական փակ բաժնետիրական ընկերությունն արդեն ձեռնամուխ է եղել ջրագծի շինարարությանը: Ավարտվել են հողային աշխատանքները եւ ընթացքի մեջ է խողովակաշարի մոնտաժումը: Շինարարների վկայությամբ, Նոր Ավան թաղամասի նորաբնակ ընտանիքները մարտի 5-ից կապահովվեն խմելու ջրով:

ՏԱՃԱՏ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Կուսակցական

Հարություն Կարապետյան. «Բոստոնի ՌԱԿ-ՀՌԱԿ ընդհանուր ժողովը ռամկավարական ամենալայն շրջանակների ձգտումների արտահայտությունն էր»

Սկիզբը էջ 1

– Անձնական հավակնությունների՞ արդյունք է:

– Այո, անձնական հավակնությունների: Իր ընդգրկումով ժողովն ավելի ներկայացուցչական էր, քան վերջերս Բեյրութում կայացած եւ որպես 20-րդ արտահերթ պատգամավորական ժողովը: Մասնակցում էին պատգամավորներ Սիրիայից, Եգիպտոսից, Ֆրանսիայից, Անգլիայից, Հարավային Ամերիկայից, Միացյալ Նահանգների 6 նահանգներից, Կանադայից, Լիբանանից...

– Նաեւ Լիբանանի՞ց, Բեյրութի՞ց:

– Այո, Բեյրութից: Ընդհանուր առմամբ՝ 50 ներկայացուցիչ, ողջ կուսակցությանը լայնորեն հայտնի երեւելի դեմքեր, վաստակաշատ ռամկավարներ: Նրանք ներկայացնում էին ՌԱԿ տարբեր ակումբներ, շարքեր, համախոհների մեծ շրջանակ: ՀՌԱԿ-ի պատվիրակությունը ներկա էր խորհրդակցական կարգով:

– Իսկ «Ազգի» գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյա՞նը: Չէ՞ որ նա ՀՌԱԿ-ի անդամ չէ:

– Հակոբ Ավետիքյանը, ելնելով Հայաստանում կուսակցությունների մասին գործող օրենքի պահանջներից, սառեցրել է իր անդամությունը ՀՌԱԿ-ին: Սակայն նա 1991 թ. Մոնրեալում գումարված 18-րդ պատգամավորական ժողովի ընտրած ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ է, թե՛ ներսի, թե՛ դրսի ռամկավարական շրջանակներում լայնորեն հայտնի անձ, ՀՌԱԿ-ին գաղափարակից օրաթերթի խմբագիր:

– Դառնանք ժողովի ընթացքին: Ինչպե՞ս անցավ:

– Շատ ուրախ եմ, որ ժողովը կառուցողական հունով ընթացավ, հակառակ կողմի՝ Բեյրութի Կենտրոնական վարչության հասցեին ոչ մի չհիմնավորված մեղադրանք չհնչեց: Պարզապես մարդիկ հավաքվել էին եւ փորձում էին դուրս բերել կուսակցությունը ճգնաժամային վիճակից, եւ ինձ թվում է՝ հաջողության հասան: Նպատակը ներկուսակցական վերջին տագնապի քննարկումն էր եւ այդ տագնապը հաղթահարելու ճանապարհների որոնումը: Երկրորդ նպատակը ՌԱԿ-ՀՌԱԿ կապերի ամրապնդումն էր: Խոսքն, իհարկե, կազմակերպական կապերի մասին չէ: Մեր կուսակցությունները միանգամայն ինքնուրույն, անկախ քաղաքական կազմակերպություններ են, բայց գաղափարախոսական հիմքը, անշուշտ, մեկն է, եւ միեւնույն գաղափարախոսությունը դավանողների, էլ չեմ ասում միեւնույն ազգի զավակների միջեւ, որոնք իրարից այնքանով են տարբերվում, որ մեկը հայրենիքում, հայրենի պետության ներսում է գործում, մյուսը՝ սփյուռքում, այդպիսի կապերը խիստ բնական են, իսկ դրանց ամրապնդման ձգտումը առավել քան հասկանալի է:

– Հայտնի է, որ ՌԱԿ Բեյրութի Կենտրոնական վարչությունը վերջերս կուսակցությունից վտարել էր բազմաթիվ կուսակցականների, այդ թվում՝ ողջ հայությանը լայնորեն հայտնի երեւելի մտավորականների, ընդսմին՝ ոմանց կրկնակի: Որեւէ ընդհանուր բան չունենալով ռամկավար կուսակցության հետ, ես, օրինակ, խորապես հարգում եմ վտարվածներից մի քանիսին, ասենք հայտնի հրապարակախոս Երվանդ Ազատյանին, էլի ուրիշների: Կարելի՞ է ենթադրել, թե Բոստոնի ընդհանուր ժողովը Բեյրութի ղեկավարությունից «նեղացածների» հավաք էր:

– Ցավոք, Բեյրութի Կենտրոնական վարչությունն իսկապես կուսակցությունից արտաքսել էր բավական ճանաչված գործիչների, որոնք կազմում էին հին Կենտրոնական վարչությունը: Եվ դա չէր կարող չբերել խնդրո առարկա ընդհանուր ժողովին, որովհետեւ ռամկավարական հոծ շարքերի, բազմաթիվ ու բազմաթիվ ակումբների համար այդ մարդիկ, Հայկաշեն Ուզունյանի, Արշավիր Գյոնջյանի, Ռուբեն Թերզյանի, Երվանդ Ազատյանի, Հարություն Արզումանյանի, Վարդան Ուզունյանի նման գործիչները կուսակցության խորհրդանիշն են: Կոնկրետ Հայկաշեն Ուզունյանը ռամկավարական հին «գվարդիայի» ներկայացուցիչն է, Գերսամ Ահարոնյանի, Բարունակ Թովմասյանի եւ մյուս երախտավորների գործի ուղղակի շարունակողը, նրանց հետ տասնամյակներով շփված, աշխատած, նրանց զինակիցը հանդիսացած եւ գործն այժմ էլ հավատարմորեն տանող նվիրյալ: Այսպիսի մեծահարգ կուսակցականների, ոչ միայն կուսակցությանը, այլեւ ողջ հայությանը լայնորեն հայտնի մտավորականների արտաքսումից հետո ռամկավարական շրջանակները հասկացան, որ կարծես թե բոլոր կամուրջներն այրված են եւ պետք է ելք գտնել: Ուստի ուզում եմ ընդգծել՝ Բոստոնի ընդհանուր ժողովը ոչ թե ձեր բնորոշած «նեղացածների» նախաձեռնությունն էր, այլ ռամկավարական ամենալայն շրջանակների, ամենատարբեր երկրների կուսակցական զանգվածների տրամադրությունների, մտահոգությունների ու ձգտումների արտահայտությունը: Ժողովը եւ՛ իր պատկառելի ներկայացուցչական կազմով, եւ՛ իր բարոյական կշռով ըստ էության պատգամավորական ժողովի արժեք ուներ: Եվ նա արձանագրեց, որ ՌԱԿ 19-րդ ընդհանուր պատգամավորական ժողովից բխած Կենտրոնական վարչությունը անցած մեկ եւ կես տարվա իր գործունեությամբ եւ որդեգրած գործելակերպով ոչ միայն անտեսել ու ոտնահարել է նույն 19-րդ պատգամավորական ժողովի որոշումները, այլեւ իր հակականոնադրական գործունեությամբ վարկաբեկել է կուսակցությունը, հասցրել պառակտման եզրին, հեղինակազրկել ինքն իրեն: Ժողովն արձանագրեց, որ այդ վարչությունը դրանով իսկ կորցրել է իր օրինականությունը, զրկվել է իր լիազորություններից: Ի դեպ, 20-րդ արտահերթ պատգամավորական ժողովը Բեյրութի վարչությունը գումարել էր կանոնադրական կոպիտ խախտումներով: Այդ մասին, խախտումների մեկ առ մեկ մատնանշումով, ծավալուն վերլուծական հոդված էր հրապարակել Մոնրեալի «Ապագայ» թերթը: Իսկ ՌԱԿ-ը, որպես դասական ազգային կուսակցություն, մշտապես եղել է խստորեն կանոնադրությամբ առաջնորդվող քաղաքական կազմակերպություն: Եվ քանի որ Բեյրութի Կենտրոնական վարչությունն իրեն թույլ էր տվել այդ բոլոր խախտումները, չէր պահպանել կուսակցության կանոնադրության տառն ու ոգին, Բոստոնի ընդհանուր ժողովը որոշեց, որ այն այլեւս ոչ բարոյական, ոչ քաղաքական առումով իրավունք չունի ներկայացնելու կուսակցությունը: Ամբողջ ժողովի ընթացքում Բեյրութի Կենտրոնական վարչությունը հստակորեն առանձնացվում էր այն կուսակցականներից, շրջանակներից ու ակումբներից, որոնք հիմա հայտնվել են նրա ազդեցության ոլորտում: Այսինքն, Բեյրութի վարչությունն ամենեւին էլ ամբողջ կուսակցությունը չէ, եւ դռները բաց են բոլոր նրանց առջեւ, ովքեր կսահմանազատվեն այդ վարչությունից: Ուստի ընդհանուր ժողովը նշանակեց 7 ղեկավարներ՝ Հայկաշեն Ուզունյանի գլխավորությամբ, որոնք պետք է ստանձնեն ողջ կուսակցության ղեկավարումը, համալրեն իրենց կազմը շրջանակների ներկայացուցիչների հավելյալ անդամներով, վերահաստատեն օրինականությունը կուսակցության ներսում եւ մինչեւ մեկ տարվա ընթացքում հրավիրեն ընդհանուր պատգամավորական ժողով: Ցանկանում եմ առանձնահատուկ նշել, որ Հայկաշեն Ուզունյանին ՌԱԿ-ի նախագահ ընտրելը ընդունվեց մեծ խանդավառությամբ:

– Կարելի՞ է ենթադրել, թե նոր ղեկավար մարմինը ձգտելու է առաջիկա մեկ տարում իր կուսակցական ազդեցության տակ մնացած ակումբներից ու շրջանակներից բացարձակապես մեկուսացնել Բեյրութի վարչությանը:

– Այդպիսի խնդիր չի դրվում: Ես կասեի՝ նոր ղեկավարությունը օգնելու է կողմնորոշվել շարքայիններին, նույնիսկ՝ Բեյրութի Կենտրոնական վարչությանը: Ավելացնեմ նաեւ, որ ընդհանուր ժողովը զուտ ներկուսակցական խնդիրների չէր նվիրված: Հանգամանորեն քննարկվեց նաեւ այն հարցը, թե ինչպե՞ս պետք է կուսակցությունը այս ծանր իրավիճակում նպաստի Հայաստանի Հանրապետության պետականության ամրապնդմանը, Արցախի հիմնահարցի լուծմանը՝ օգտագործելով իր կապերն ու ազդեցությունը տարբեր երկրներում: Կոչ արվեց առավել ակտիվացնել այդ ջանքերը հատկապես Լիսաբոնի գագաթաժողովից հետո, երբ Հայաստանը, փաստորեն, հայտնվեց քաղաքական մեկուսացման մեջ: Պիտի ասեմ, որ այստեղ բավական լուրջ խնդիրներ են ծառացել հայկական բոլոր քաղաքական կուսակցությունների առաջ: ՌԱԿ-ի ու ՀՌԱԿ-ի կարծիքով, կան համազգային հարցեր, որոնք պետք է ստիպեն մոռանալ մեզ տարանջատող բոլոր մեծ ու փոքր խնդիրները հանուն մեկ գաղափարի՝ ազգի ֆիզիկական գոյության: Քանզի Արցախի հարցը միայն ազգային ինքնորոշման հարց չէ, միայն պահանջատիրության խնդիր չէ, դա շղթայի սկիզբն է, որի վերջում ազգի գոյապահպանման հիմնախնդիրն է: Հանուն այդ գաղափարի մենք պատրաստ ենք գտնել շփման եզրեր, ազգի բոլոր կազմակերպված ուժերը պետք է համախմբվեն: Այդ թվում՝ նաեւ իշխանությունները:

– Համազգային հարցերի շուրջ ընդդիմության եւ իշխանությունների համախմբումը նաեւ իմ մտասեւեռումն է: Բայց իշխանությունները, ցավոք, մերժեցին «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» համահայկական համագումարի անցկացման գաղափարը: Մինչդեռ եթե այն գումարված լիներ դեռ մինչեւ Լիսաբոնի գագաթաժողովը, նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի «մեջքը» այնտեղ ամուր կլիներ, նա կհայտարարեր, թե ներկայացնում է ոչ միայն Հայաստանի իշխանությունների, այլեւ ողջ հայության միասնական կամքն ու տեսակետը Արցախյան հարցում:

– ՀՌԱԿ-ը մասնակցում է «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» համահայկական համաժողովի կազմակերպման աշխատանքներին: Իսկ դրսի ՌԱԿ-ը իր բոլոր կարելիությունները գործադրում է ի նպաստ Ղարաբաղի: Ինձ թվում է, թե այս հարցում պետք է դերաբաշխում կատարվի իշխանությունների եւ քաղաքական կազմակերպությունների միջեւ: Ձեզ հետ համաձայն եմ՝ աշխարհը պետք է իմանա, որ անկախ մեր բոլոր տարակարծություններից, մենք Արցախի, եւ ոչ միայն Արցախի, այլ նաեւ մյուս համազգային խնդիրներում միասնական ենք, թեւ ու թիկունք ենք միմյանց:

– Ընդհանուր ժողովը անդրադարձա՞վ ՀՌԱԿ-ի գործունեությանը:

– Ժողովը ողջունեց ՀՌԱԿ-ի, Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության կենտրոնական վարչության, մեզ գաղափարակից «Ազգ» օրաթերթի եւ «Պայքար» ամսագրի գործունեությունը: Չեմ կարող չասել նաեւ, որ միտում կար ՌԱԿ-ի կենտրոնակայանը տեղափոխել Հայաստան: Մարդիկ բավական ոգեւորված են եւ կուսակցության ապագան տեսնում են հայրենիքում: Բայց մենք, ռամկավարներս, չենք սիրում արագացնել գործընթացները, պիտի ամեն ինչ բնական զարգացում ունենա: Եթե ՌԱԿ-ի ներկուսակցական տագնապը չլիներ, կարծում եմ՝ այդ հարցը կարելի էր ավելի հեշտ լուծել: ՀՌԱԿ-ը ընդհանուր ժողովում առաջարկեց այս փուլի համար ստեղծել հասարակական կազմակերպություն, որը պայմանականորեն կկոչվի «Ռամկավարական համահայկական համախմբում»: Դա կլինի բաց դռներով կազմակերպություն, որին կարող են անդամակցել ոչ միայն ՌԱԿ-ի կամ ՀՌԱԿ-ի ներկայացուցիչները, այլեւ անհատներ, ոչ-կուսակցականներ: Այդ հասարակական կազմակերպությունը կնպաստի ժողովրդավարության ամրապնդմանը, կձգտի հաշտեցնել կուսակցության իրարից հեռացած թեւերի ներկայացուցիչներին:

– Դա կլինի այն միջանկյալ օղակը, որը վաղ թե ուշ կբերի ՌԱԿ-ի ու ՀՌԱԿ-ի միաձուլմա՞նը:

– Այո՛: Բայց դա ապագայի հարց է: Ընդհանուր ժողովից հետո ես շատ հանդիպումներ ունեցա Բոստոնում, Մոնրեալում, Տորոնտոյում: Մարդիկ շատ ոգեւորված էին մեր առաջարկով: Նրանք ապրում են հայրենիքի կյանքով, բավական տեղյակ են հայաստանյան իրականությանը, բայց լրացուցիչ տեղեկատվության կարիքն զգացվում էր: Հաճախ նկատում էի, որ ծայրահեղ բեւեռացված տեսակետներ ունեն մեզանում տեղի ունեցող իրադարձությունների մասին:

– Իսկ ինչպիսի՞ն են ազգային-ավանդական կուսակցությունների հարաբերությունները դրսում:

– Մի բառով ասած՝ ավանդական են: Բայց ինչ-որ հարցերի շուրջ, վերապահումով ասած, այնուամենայնիվ, համագործակցում են: Նախկին թշնամական միջադեպերն, իհարկե, չկան, վերաբերմունքը քաղաքակիրթ է: Բայց ամեն մեկն ունի իր ճշմարտությունը: Առաջ նրանց ջրբաժանը անցնում էր Սովետական Հայաստանի նկատմամբ վերաբերմունքի միջով: Ցավոք, նույն ջրբաժանը, իմ տպավորությամբ, մնացել է նաեւ այսօր, նորանկախ Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ:

– Տեղյա՞կ են Հայաստանի սեպտեմբերյան եւ հետսեպտեմբերյան իրադարձություններին, ինչպե՞ս են գնահատում դրանք:

– Բարդ հարց է: Սփյուռքը ընտելացել է արեւմտյան դեմոկրատիայի արժեքներին: Իսկ դրա հիմնաքարերից մեկն այն է, որ պետությունն ունի իրավունք այսպես կոչված լեգիտիմ ուժի կիրառման: Սփյուռքի շրջանակներում, օրինակ, գտնում էին, թե պետությունն իրավունք ունի իրեն, իր պետական ինստիտուտները պաշտպանելու:

– Իսկ ինչպե՞ս էին վերաբերվում այն մեղադրանքին, թե իշխանությունները, ընտրություններում պարտվելով, ազնվություն չունեցան դա հրապարակավ խոստովանելու եւ բռնության դիմեցին:

– Իսկ դա համապատասխանո՞ւմ է իրականությանը: Այդ կապակցությամբ գոյություն ունի Սահմանադրական դատարանի որոշում...

– Ի՞նչ են խորհում Հայաստանի քաղաքական մթնոլորտի առողջացման մասին:

– Գիտեք, մեզ մոտ փաստորեն գոյություն չունի միջին խավը, որը ցանկացած հասարակության կայունության հիմքն է: Հայաստանի հասարակությունը խիստ բեւեռացված է: Երկրի քաղաքական մթնոլորտի առողջացման երաշխիքը այդ բեւեռների մերձեցումն է: Ոչ ոք մեր փոխարեն դա չի անի: Մենք պետք է ձգտենք դրան: Եթե բնակչության 30 տոկոսն ապրում է աղքատության սահմանագծից ցած: Սա անընդունելի է սոցիալական պետություն կառուցող հասարակության համար: Սփյուռքը խնդրի լուծմանը կարող է նպաստել տնտեսական սատարմամբ, հայկական եւ ոչ միայն հայկական կապիտալի ներհոս ապահովելով դեպի երկիր, եւ երկրի տնտեսության վերականգնմանն աջակցելով: Ահա ինչու ՌԱԿ-ՀՌԱԿ ընդհանուր ժողովը խնդիր դրեց աշխատանք ծավալել այդ ուղղությամբ, կոչ ուղղեց հայ եւ օտարազգի ներդնողներին՝ տնտեսական գործունեություն ծավալել Հայաստանում: Խնդիր դրվեց նաեւ դրսում քարոզել Հայաստանի, որպես ժողովրդավարության ձգտող երկրի, դրական իմիջը, որովհետեւ այդ նույնպես անչափ կարեւոր է մեզ սպառնացող դժվարությունների դիմագրավման տեսակետից: Մի խոսքով, կարծում եմ, ընդհանուր ժողովը չափազանց կարեւոր նշանակություն ունեցավ եւ՛ կուսակցության համար, եւ՛ առաջիկայում նրա կարելիությունները հայրենի պետականության սպասավորությանը առավել մեծ չափով նպաստելու առումով:

Հարցազրույցը վարեց
ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **միջազգային**

Օրալ Չելիքը Սուսուրլուքի միջադեպին ուսումնասիրող հանձնաժողովի համար արեց հետեւյալ սենսացիոն հայտարարությունը. «Հանուն մեր պետության մենք հայերի դեմ իրականացրել ենք շուրջ 20 գործողություն»: Բայց այս խոսքերը կարող էր լրջությամբ ընդունել միայն գելի միջոցառումների կոչ ուղղեց: Ելույթներում ընդգծվում էր, որ «ֆրանսիական կառավարությունը մինչեւ վերջ կոպտորեն Հայ դատը, իսկ մյուս պետությունները պարտավոր են հրաժարվել լուռ դիտողի հանցակից կեցվածքից»: Հասկանալի է, որ Թուրքիան անտարբեր չէր կարող մնալ այդ երեւույթի վիրավորվեցին: Իսկ մինչ այդ ոստիկանությունը տեղեկություն էր ստացել, որ դայթյուններ են իրագործվելու նաեւ մի սուպերմարկետում եւ Հայկական մշակույթի կենտրոնում: Բայց տեղեկությունները կեղծ դուրս եկան: Եվ այսպես, վերոհիշյալ Օրալ Չելիքի ցուցմունքում նշված «հերոսա-

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Ինչո՞ւ թեքվեց հայկական հուշարձանը»

Բարօրության կուսակցության իշխանության գալուց հետո վերջին մի քանի ամիսների ընթացքում Թուրքիայի ներքին քաղաքական կյանքում տեղի ունեցան մի շարք նշանակալից իրադարձություններ: Ամբողջ երկրով մեկ գլուխ բարձրացրին իսլամամետ ուժերն ու Հըզբոլլահ եւ Համաս կազմակերպությունների տիպի կիսառազմականացված խմբավորումները: Երկրում ծաղկեցին թմրաբիզնեսն ու անիշխանությունը: Կաշառակերությունը հասավ պետական մակարդակի: Ազատ եւ առաջադիմական մամուլի վրա հարձակումները դարձան սովորական երեւույթ: Առաջադեմ մտավորականներն ու լրագրողները հալածանքների ենթարկվեցին: Բնականաբար, այս արատավոր երեւույթների նկատմամբ ազատ մամուլը անտարբեր լինել չէր կարող: Աշխարհիկ Թուրքիայի ապագայի համար մտահոգ շատ մտավորականներ երկրում ծայր առած բռնությունների ու անիշխանության դեմ իրենց ձայնը բարձրացնելով՝ փորձում են կանխել վերահաս վտանգը: Բայց հետադիմական ուժերը դա ներել չէին կարող, եւ նրանց զոհը դարձավ նաեւ հայտնի լրագրող Ուղուր Մումջուն: Նրա սպանությունից հետո առաջադիմական քաղաքական կուսակցությունների եւ ժողովրդական լայն զանգվածների ճնշման շնորհիվ Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովում ստեղծվեց Սուսուրլուքի միջադեպը ուսումնասիրող հանձնաժողով: Հանձնաժողովին ցուցմունք են տվել երկրում հայտնի եւ անհայտ բազմաթիվ վկաներ: Մեզ համար ուշագրավ է վկա Օրալ Չելիքի ցուցմունքը, որի վերաբերյալ «Հյուրրիյեթ» օրաթերթի փետրվարի 17-ի համարում տպագրվել է լրագրող Էնիս Բերբերօղլուի «Ինչո՞ւ թեքվեց հայկական հուշարձանը» հոդվածը: Ստորեւ ընթերցողին է ներկայացվում հոդվածի թարգմանությունը ամբողջությամբ:

Գ. Չ.

արտգործնախարար Թանսու Չիլլերը, որի կարծիքով շրջապատը լցված է հանցագործներով ու ահաբեկիչներով: Բայց կիսապաշտոնական աղբյուրները վկայում են, որ այդ կազմակերպությունը հայերի դեմ ձեռնարկել է ընդամենը մեկ գործողություն 1984 թ. մայիսի 3-ի Փարիզում կատարվածը: Նշված գործողության հետեւանքով ամիսներ կատարվածը. հայկական հուշարձանը թեքվել է, իսկ վրայի խաչը ոչնչացվել:

Պարզ է, որ 10 հազարով ծառայող հերոսներից ավելին սպասել չէր լինի: Խոսքը «Ցեղասպանության զոհերի» կամ ավելի շատ հայտնի «Վրեժխնդրության հուշարձանի» մասին է: Այդ հուշարձանը 1984 թ. ապրիլի 29-ին բացվել էր ֆրանսահայերով խիտ բնակեցված Փարիզի Ալֆորվիլ արվարձանում: Բացմանը ներկա են եղել Ալֆորվիլի քաղաքապետը եւ Ֆրանսիայի հասարակական անվտանգության նախարարության խորհրդականը: Վերջինս հուզվելով այնտեղ ներկա գտնվող Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի Թուրքիայում հայերի նկատմամբ սկսված ճնշումները «վկայող» ելույթից Միավորված ազգերի կազմակերպությանը անհեստացնելու հանդեպ եւ բնականաբար դիմեց մի շարք խիստ դիվանագիտական քայլերի: Այդ ընթացքում տեղի ունեցավ մի նոր միջադեպ: Թուրքիայի վարչապետ Թուրգութ Օզալի Իրան կատարած պաշտոնական այցի օրը երկու թուրք դիվանագետների վրա հարձակում ձեռնարկվեց: Նույն մայիսի 4-ին Աղիյամանում նախապես որոշվել էր Ֆրանսիային պատասխանող մեծ հանրահավաք անցկացնել: Բայց այդ առավոտ Թուրքիայում թերթերը լույս տեսան Ֆրանսիայից ստացված սենսացիոն լուրերով: «Փարիզում ռումբեր պայթեցին, հայերը խուճապի են մատնվել», գրել էր «Հյուրրիյեթ» օրաթերթը: Ալֆորվիլում առաջին պայթյունը տեղի ունեցավ մայիսի 3-ին, Թուրքիայի ժամանակով 17.15-ին: Ռումբը նախապես տեղադրվել էր հայերով լցված «Թոմբիփ» արճարանում: Պայթյունից 11 մարդ վիրավորվեց: Չանցած 2 րոպե, արձարանին մերձակա հուշարձանի մոտ տեղի ունեցավ երկրորդ պայթյունը, որի հետեւանքով հուշարձանը թեքեւակի թեքվեց, իսկ վրայի խաչը օդ թռավ: Դրանից 1 ժամ հետո մի մարզադահլիճի առջեւ կատարվեց երրորդ պայթյունը, որից պատահական անցորդներից երկուսկան գործողությունները» ընդամենը դրանք էին:

Բայց ինչպես որ սպասվում էր, Ալֆորվիլում տեղի ունեցած պայթյունների ալիքը հարվածեց միայն թուրքական դիվանագիտությանը: ԱՍԱԼԱ-ի ղեկավար Արա Թորանյանը շատ պարզորոշ մեղադրեց Թուրքիային: Իսկ գերմանական Die Welt թերթը գրեց «Թուրքիան նախապես հայտարարել էր, որ հուշարձանը բացվելու դեպքում կպայթեցվի»: Իսկ Օզալի հայտարարությունը, թե Թուրքիան ահաբեկչության հետ որեւէ առնչություն չունի, ոչ մեկի կողմից լրջորեն չընդունվեց: Այս միջադեպից մեկուկես ամիս հետո, 1984 թ. հունիսի 14-ին, Շվեյցարիայում առգրավված 250 գրամ հերոինի հետ կապված Աբդուլլահ Չաթլըն ձերբակալելու որոշում կայացվեց: Այլ «հերոսություններ» կատարելու հնարավորություն այլեւս չստեղծվեց եւ 1984 թ. հոկտեմբերի 24-ին Փարիզում Չաթլըն ձերբակալվեց: Նրա մոտ հայտնաբերվեցին 455 գրամ հերոին, կեղծ անձնագրեր եւ Ստամբուլի թուրքական գլխավոր հյուպատոսարանի կեղծ կնիքը: Եվ մինչեւ 1990 թ. փետրվարի 21-ը Չաթլըն «հերոսաբար» կրեց բանտարկյալի ծանր լուծը:

ԹԲԻԼԻՍԻ-ՀՐՎ.ՕՍԻԱ

Զնջենք ու խաղը նորի՞ց սկսենք

24 ՓԵՏՐՎԱՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Հարավային Օսիայի հիմնախնդրով Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի խորհրդական Իրակլի Մաչավարիանին ասաց, թե Թբիլիսին պատրաստ է վերստին երաշխավորել այդ անջատողական շրջանի ինքնավարությունը՝ պայմանով, որ Հարավային Օսիան պաշտոնապես ճանաչի Վրաստանի տարածքային ամբողջականությունը: Մաչավարիանին ասաց, որ Հարավային Օսիայի կարգավիճակին վերաբերող հարցերը քննարկվելու են հաջորդ ամիս Մոսկվայում կայանալիք բանակցություններում: Վրաց-օսական հակամարտությունը սկսվեց 90 թվականին, երբ Հարավային Օսիան իրեն հռչակեց անկախ հանրապետություն՝ Վրաստանի կազմում: Այն բանից հետո, երբ Վրաստանը չեղյալ հայտարարեց Հարավային Օսիայի ինքնավարությունը՝ Հարավային Օսիան Ռուսաստանի Դաշնության մասը կազմող Հյուսիսային Օսիայի հետ միավորվելու ցանկություն հայտնեց: 91 թվականին ծավալված ռազմական գործողությունների ընթացքում Թբիլիսին կորցրեց հսկողությունը Հարավային Օսիայի տարածքի մեծ մասի նկատմամբ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վեցյակ Ասիայում՝ Մեծ յոթնյակի դեմ

ՀՈՆԿՈՆԳ, 24 ՓԵՏՐՎԱՐ, WSJ: Դարձյալ Մ. Նահանգների գլխավորությամբ առաջիկա շաբաթ Մեծ 6-յակ է ստեղծվելու մասնակցությամբ ուրիշ 5 երկրների՝ Ճապոնիա, Չինաստան, Սինգապուր, Ավստրալիա եւ Հոնգկոնգ: Այն կոչված է հանդիսանալու աշխարհի ամենազարգացած արդյունաբերական երկրների՝ Մեծ 7-յակի հակակշիռը Ասիայում:

Բուլղարիային հացի սով է սպառնում

24 ՓԵՏՐՎԱՐ, DW: Փորձելով բնակչությանը զերծ պահել սովից՝ Բուլղարիայի կառավարությունը կարիքավորների համար բացեց պատերազմի համար նախատեսված հացի անձեռնմխելի պաշարները: Այդ միջոցառման շնորհիվ կառավարությունը հույս ունի կանգնեցնել հացի գների աճը, սակայն անձեռնմխելի պաշարները կհերիքեն 2–3 շաբաթից ոչ ավելի: Սոֆիայի կառավարությունը մտադիր է նաեւ արտասահմանից գնել շուրջ կես միլիոն տոննա հացահատիկ, որպեսզի մինչեւ հաջորդ բերքն ապահովի բնակչությանը հացով: Անցած տարին Բուլղարիայում ծայրաստիճան անբերքատու էր: Երկրի որոշ շրջաններում արդեն ընդհանրապես հաց չկա:

Հռոմի պապը կայցելի Լիբանան

24 ՓԵՏՐՎԱՐ, RFI: Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Բ-ն մտադիր է մայիսի 10-ին 2-օրյա այցով ժամանել Լիբանան: Այդ մասին հայտարարվեց այսօր, կաթոլիկ եկեղեցու առաջնորդի եւ Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի հանդիպումից հետո, որն այժմ գտնվում է Վատիկանում: Հռոմի պապը ծրագրում է ապրիլի 13-ին այցելել նաեւ Սարաեւո, իսկ հունիսին՝ 10-օրյա ուղեւորություն կատարել Լեհաստան: Նրա այս տարվա ծրագրերում են նաեւ այցերը Պրահա, Փարիզ եւ Բրազիլիա:

Ուգանդան աֆրիկյան գերտերությո՞ւն

Ուգանդայի նախագահ Յովերի Մուսեւենին հեռագնա նկրտումներ ունի: Նա նպատակադրվել է իր երկիրը դարձնել Արեւելյան Աֆրիկայի, ավելին՝ Կարմիր ծովից մինչեւ Զաիր լայնարձակ գոտում ընկած «մեծ պետություն»: Ռուանդայում, այնուհետեւ Բուրունդիում թութսի փոքրամասնության իշխանության վերադարձին հովանավորելուց հետո, կիվուում այսօր նա ակտիվորեն աջակցում է խռովարարներին: Միաժամանակ, Կամպալան՝ Եթովպիայի եւ Էրիթրեայի հետ մեկտեղ, իր զորակցությունն է բերում Խարթումի դեմ Հարավային Սուդանի պարտիզանական պայքարին: Մուսեւենին այս խաղում ունի իր խաղաթուղթը՝ Ամերիկայի օժանդակությունը: Անգամ եթե վերջինս նրա առաջ կարմիր գիծ քաշի՝ խնդրելով չկատարել զինմիջամտություն Զաիրում:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Չինաստանը մերժեց այլախոհներին բանտերից ազատ արձակելու Օլբրայթի պահանջը

24 ՓԵՏՐՎԱՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», RFI, DW: ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը այսօր մեկօրյա այցով ժամանեց Պեկին եւ հանդիպեց Չինաստանի արտգործնախարար Ցժան Ցի Չենին: Նախքան իր չին պաշտոնակցի հետ բանակցելը, Օլբրայթը մամլո ասուլիսում գովեստով արտահայտվեց հանգուցյալ Դեն Սյաո Պինի մասին: Օլբրայթը Դենին որակեց որպես պատմական դեմք, որի գործունեության շնորհիվ հաջողվել է բարեփոխել Չինաստանի տնտեսությունը եւ բարելավել չին-ամերիկյան հարաբերությունները: Օլբրայթը հաղորդեց, որ Չինաստանի արտգործնախարարի, նախագահի ու վարչապետի եւ այդ երկրի այլ առաջնորդների հետ ինքը քննարկելու է քաղաքական ու տնտեսական հարցեր, ինչպես նաեւ մարդու իրավունքների ու քաղբանտարկյալների խնդիրները: Սակայն Չինաստանի արտգործնախարարը ժխտեց, թե ՉԺՀ-ում քաղբանտարկյալներ գոյություն ունեն: Ելույթ ունենալով Պեկինում անցկացված համատեղ մամլո ասուլիսում Ցժան Ցի Չենը պնդեց, որ չինական դատարանները արդարացիորեն մեղադրական դատավճիռներ են կայացնում միայն հանցագործների նկատմամբ: Օլբրայթը Չինաստանի իշխանություններից ավելի վաղ պահանջել էր ազատ արձակել չինական բոլոր այլախոհներին:

ԱՇԽԱՐՀ

Անգլիան՝ Կիպրոսում հրթիռների տեղակայման դեմ

Թուրքիայի արտգործնախարար, փոխվարչապետ Թանսու Չիլլերը հանդիպեց աշխատանքային այցով Անկարայում գտնվող Կիպրոսում Անգլիայի հատուկ ներկայացուցիչ Դեյվիդ Հեյնիի հետ: Նախքան հանդիպումը Չիլլերը հայտարարեց. «Հույն-կիպրացիների ռուսական հրթիռներ գնելու մտադրությունն անընդունելի է թե թուրքական հատվածի եւ թե Թուրքիայի համար: Կիպրոսի վրայով թուրքական ու հունական ռազմական օդանավերի թռիչքը դադարեցնելու վերաբերյալ ԱՄՆ-ի առաջարկը, հակառակ Հունաստանի, Թուրքիայում ըմբռնումով ընդունվեց: Ակներեւ է, որ այս հարցում եւս Հունաստանը ցուցաբերեց իր անլուրջ վերաբերմունքը»: Դեյվիդ Հեյնին նույնպես բացասաբար արտահայտվեց ռուսական հրթիռների տեղակայման վերաբերյալ, հաղորդում է թուրքական հեռուստատեսությունը:

Թուրք-իսրայելական համագործակցություն

24 ՓԵՏՐՎԱՐ, DW, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC: Թուրքիայի զինված ուժերի շտաբի պետ գեներալ Իսմայիլ Հաքքը Քարադային եռօրյա այցով այսօր ժամանեց Իսրայել: Դա թուրքական բարձրաստիճան զինվորական հրամանատարի առաջին պաշտոնական այցն է Իսրայել: Անցած տարի այդ երկու երկրները ռազմական փոխօգնության պայմանագիր են կնքել, որը քննադատության ենթարկվեց արաբական եւ մահմեդական երկրներում: Անկարայից մեկնելուց առաջ Քարադային իսրայելական «Հաարեց» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարեց, թե մտադիր է հասնել Թուրքիայի եւ Իսրայելի ռազմական համագործակցության հետագա ընդլայնմանը: Սպասվում է, որ այս շաբաթ թուրքական 54 կործանիչներ կհասցվեն Իսրայել՝ նորագույն տեխնիկայով հագեցվելու համար: Իսկ Նիկոսիայից հաղորդում են, որ Կիպրոսը բողոք է ներկայացրել ՄԱԿ-ին թուրքական ռազմական 2 ինքնաթիռների կողմից փետրվարի 20-ին իրենց օդային տարածքը խախտելու համար:

Յասեր Արաֆաթի դեմ մահափորձ էր պատրաստվում

24 ՓԵՏՐՎԱՐ, RFI: Պաղեստինյան ղեկավարներից մեկը՝ Մահմուդ Աբբասը, որը հայտնի է նաեւ Աբու Մազեն անվամբ, այսօր հայտարարեց, թե Պաղեստինի անվտանգության ծառայությանը հաջողվել է կանխել Յասեր Արաֆաթի դեմ ծրագրված մահափորձը: Հանցագործները ձերբակալվել են անցած շաբաթ: Խոսքը իսլամական մի խմբավորման ներկայացուցիչների մասին է, սակայն դեռ չի ճշտվում, թե կոնկրետ որ

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Ի՞նչ է կարդում հայ ընթերցողը

Այս հարցին սպառիչ պատասխան տալը վեր է իմ ուժերից: Դրա համար հարկավոր է կատարել լուրջ սոցիոլոգիական հետազոտություն, գուցեեւ մասնագետների հատուկ խմբի ուժերով: Ստորեւ արծարծված հարցերը զուտ անձնական տպավորությունների արդյունք են, ոչ ավելի, եւ դրանք հասարակական լսարանին հրամցնելը սոսկ մի նպատակ ունի՝ ուշադրություն հրավիրել ցավոտ խնդրի վրա, թերեւս նաեւ նպաստել, որ վիճակի շտկման քայլեր արվեն:

Եվ այսպես, առաջին հարցադրումը. ո՞վ է անմիջականորեն զբաղվում, եթե կարելի է այսպես ասել, ընթերցողական պահանջարկի շուկան հագեցնելու խնդրով:

Օրեր շարունակ շրջելով Երեւանի բազում ու բազմատեսակ գրավաճառանոցներով ու շատ ավելի գրավաճառական կետերով, քչերին տեսա, որ գրքի ու գրականության մարդ են, մեղմ ասած հասկանում են այն տպագիր «ապրանքի» արժեքը, որ հրամցնում են գնորդին: Հաճելի է զրուցել այդպիսիների հետ, օրինակ Հանրապետության հրապարակի երբեմնի հռչակավոր գրախանութի վաճառողի, որին տեսա նորօրյա կենցաղի անբաժանելի մաս դարձած սեղանիկներից մեկի մոտ՝ ցրտից դողահար: Սիրով, զուգորդումներով ցուցադրում էր վաճառքի հանած գրքերը (կարդացել էր անխտիր բոլորը), տեղեկություններ ուներ հեղինակների մասին, շատ արագ կռահում էր, թե դիմացինն ինչ հոգեկերտվածքի անձ է, եւ ի՞նչ կարելի է առաջարկել նրան: Երկու խոսքով արժեւորում էր իր հրամցրած գիրքը, սեղմ ներկայացնում սյուժեն, բայց այնպես, որ շարժի գնորդի հետաքրքրությունը, մոռացնել տա մեր ժամանակների համար առասպելական գնի հարուցած ցնցումը: Գնորդը այդպիսի բանիմաց վաճառողից միշտ գոհ է հեռանում, ձեռքը գրպանը տանելիս թեթե՛ւ թեթե՛ւ է զգում իրեն, համոզված, որ մի քանի հարյուր դրամով մի ամբողջ գանձ է ձեռք բերել: Մի այդպիսի կիրթ վաճառող էլ մետրոյի «Բարեկամություն» կայարանում է «նստում», որ նույնիսկ արտաքին տեսքով մտավորական մի երիտասարդ է: Իսկ ահա շատերի մասին այդպիսի բարի խոսք ասել չեմ կարող: Մեծ մասամբ անհաղորդ են, անտեղյակ այն գրականությանը, որ ուզում են վաճառել: Ինձ թվում է, թե այս աշխարհի հազար հազարավոր առեւտրականների մեջ գոնե երկուսի՝ գրքի ու նաեւ դեղորայքի վաճառքն է, որ չի կարելի վստահել պատահական մարդու, անտեղյակի: Առաջինը հոգեւոր, երկրորդը մարմնավոր առողջության հետ է սերտորեն կապված, եւ այս պարագայում առնվազն խիստ ցանկալի է, որ վաճառողը նաեւ գնորդի խորհրդատուն լինի, անկեղծ, բանիմաց, բազմագիտակ խորհրդատուն: Ավաղ, թե մեկ, թե մյուս դեպքում, մեծ մասամբ, այդպես չէ...

Անշուշտ, անկարելի է որեւէ «կարգուկանոն» հաստատել այս ոլորտում: Ժամանակն ինքը տեղի «մաղի» նմաններին, ոմանք տեղի հեռանան, մասնագիտանան, հաջողեն, մյուսները դուրս մղվեն գրավաճառության «շուկայից»: Ի վերջո, մենք հիմա դեռ այդ «շուկան» էլ չունենք, գրավաճառային կետերում ոչ միայն գիրք ու գրենական պիտույք, այլեւ ինչ ասես վաճառվում է «ով ինչ ձեռք է բերել եւ ինչ կարող է շահույթով վերավաճառել» սկզբունքով, բայց սա էլ հասկանալի, անցողիկ երեւույթ է: Ի վերջո, կգա մի ժամանակ, երբ այդպես գրքի տեսքի գրիչի կողքին անմար կհամարվի կանանց ալյուսը, դիմահարդարման միջոցներ կամ ամեն չվարձի պարագաներ ցուցադրելը:

Առայժմ այդպես չէ, թեեւ այս անհամաձայնության աղեղն նախկինին նման այլեւս ծակող էլ չէ: Ասել է՝ «ապրանքը» սպառվել է եւ փառք Աստծո:

Երկրորդ հարցադրումը. ի՞նչ ենք հրամցնում ընթերցողին:

Իմ տպավորությամբ, այս ոլորտում ամենեւին չի գործում «առաջարկի ու պահանջարկի» սկզբունքը: Որովհետեւ անհնար է հավաստել, թե մեր ընթերցողը չի զգում գեղարվեստական բարձր արժեք ներկայացնող դասական ու ժամանակակից գրականության (ոչ միայն հայ), փիլիսոփայական աշխատությունների, գրականագիտական, լեզվաբանական, պատմական եւ այլ ուսումնասիրությունների կարիքը: Բայց այդպիսի «լուրջ» գրականություն հազվադեպ կտեսնենք վաճառքում: Մեծ մասամբ բառարաններ են, համակարգչային տեխնիկայի վերաբերյալ մեթոդական-տեղեկատվական բրոշյուրներ, ուսանողության այս կամ այն շերտին հասցեագրված մասնագիտական դասագրքեր ու ձեռնարկներ, եւ ըստ վաճառողների սպառվում են հենց դրանք: Ի հավելումն արկածային գրականություն, ժողովրդական բժշկության մասին բրոշյուրներ, նաեւ էրոտիկ ամսագրեր ու թերթեր:

Զարմանքով իմացա, որ այս կարգի գրականություն գնողների մեջ ավելի ու ավելի շատանում են երիտասարդները եւ ավելանում... տարեցները: «Ամենահարգին» մնում է «Սոլժենիցինը», բայց ըստ վաճառողների, ոչ այնքան այդ վտանգավոր հիվանդության մասին գիտելիքներ սովորելու, որքան «էրոտիկ լուսանկարների համար»:

Երբ տպավորություններ էի փոխանակում պետական Գրապալատի տնօրեն, բանասիրության թեկնածու եւ հայ գրքի ու գրականության խորագետ նվիրյալ Հովիկ Բեքմեզյանի հետ, վերջինս ցավով նկատեց, թե նույնիսկ Գրապալատն այժմ չի կարող ստույգ տվյալներ տալ, թե ի՞նչ գրականություն է հրատարակվում Հայաստանում: Ժամանակին գործել է հստակ կարգ, ըստ որի յուրաքանչյուր հրատարակչություն պետականորեն պարտադրված կերպով իր բոլոր տպագիր արտադրանքի նմուշօրինակները ներկայացրել է Գրապալատ: Ոչ միայն պահպանության, այլեւ պարտադիր դասիչավորման համար, առանց որի ցանկացած ամենահասարակ գիրք ընդամենը... «ձեռագրի իրավունքով» լույս աշխարհ եկած տեսքի արժեք ունի: Այդ կարգը փոխել, ավելի ճիշտ՝ վերացրել են, եւ հիմա անհամաձայնություններ են առաջանում ոչ միայն բովանդակված գրականության հաշվառման, այլեւ գրադարանավորման ու այլ հարցերով (անենք «Ինտերնետ» ծրագրի մեջ մտցնելու): Ում հոգն է: Գրապալատը ջանքեր է գործադրում վիճակը շտկելու, մարկեթինգ իրականացնելու, շատ ու շատ այլ խնդիրներ լուծելու համար:

Հաջողություն բարեմաղթելով ավելի առայժմ ոչինչ չունենք ավելացնելու, որովհետեւ անցնում ենք երրորդ հարցադրմանը՝ հրատարակչություններին: Խոսքը եւ արդեն կայացածների եւ նոր-նոր առաջացող մասնավորների մասին է: Սրանց մեջ կան նաեւ սեփականաշնորհված նախկին պետական հրատարակչություններ: Մի կողմից ցավալի է, քանի որ խորհրդային տարիներին դրանք մեծ դեր էին կատարում... Այն կողմից էլ պետք է ասել, որ հրատարակված շատ գրքեր նախկին պետական հրատարակչությունների դժվարություններով ու տարիների ծգծգումներով: Բայց մյուս կողմից հրատարակչությունների այդ առատությունը «կանաչ լույս» է վառել ամեն տեսակ գրական անճաշակության, անգամ «աղբի» համար: Երբեմն-երբեմն ձեռքդ է անցնում «Բանաստեղծությունների ժողովածու» մեծադղորդ անունը կրող գիրք կամ բրոշյուր, որի մեջ ոտանավորանման անհեթեթություններ են, կիսագրագետ զառանցանքներ: Առիթ եղավ այդպիսի մի հրատարակչի հանդիմանելու, թե ինչո՞ւ է լույս ընծայել նման խայտառակություն, ի՞նչ չափանիշներից ելնելով: Անկեղծորեն ասաց, թե չափանիշը մեկն է՝ վճարումը: Որովհետեւ մեզանում բացարձակ մեծամասնությամբ գիրքն ու գրականությունը հրատարակվում են հեղինակի (կամ հովանավորների) ծախսերով: Վճարիր, եւ հրապարակիր ցանկացած բան... Ամենատխուրն այստեղ այն է, որ մեր հրատարակիչները իրենց արժանապատվությունից ցածր չեն համարում, մեղմ ասած, որեւէ արժեք չներկայացնող գրքի տպագրությունը, չեն մերժում դրանք: Մինչդեռ բոլոր քաղաքակիրթ երկրներում դեռ 100 տարի առաջ որեւէ գրողի համար ամենամեծ գովազդն այն էր համարվում, երբ այս կամ այն հեղինակավոր հրատարակիչը տպագրության էր ընդունում նրա ստեղծագործությունը, պայմանագիր էր կնքում հեղինակի հետ, պատվիրում ու նախապես վճարում էր նույնիսկ դեռ չգրված, դեռ գրողի մտահղացման մեջ գտնվող գրքի համար: Որքա՜ն պատմություններ են հայտնի, թե ինչպես այս կամ այն հրատարակիչը հայտնաբերել, հրապարակ է բերել այս կամ այն տաղանդավոր գրողին, ոչ էլ նաեւ անգթորեն շահագործել են նրանց տաղանդը, առողջությունը, ժամանակը, բայց ամեն դեպքում ակտիվորեն ազդել են գրական գործընթացի, ընթերցողի գեղագիտական ճաշակի ձեւավորման, վերջին հաշվով իրենց հասարակության քաղաքակրթական մակարդակի բարձրացման վրա: Մենք, ավաղ, դեռ շատ ու շատ հեռու ենք դրանից...

Չորրորդ ու վերջին հարցադրումս չափազանց պրոզայիկ է: Մեզանում գրեթե բոլոր նրանք, ովքեր շիտեն գրքի, գրականության, բանաստեղծության արժեքը, դրամ չունեն իրենց դուր եկած ստեղծագործությունը գնելու, իսկ նրանք, ովքեր փող ունեն, մեղմ ասած, հեռու են այդպիսի հոգեւոր պահանջմունքից: Հետեւա՞նքը: Աղետալիորեն կրճատվել են ընթերցող-գիրք գնողների թիվը, հրատարակվող գրականության տպաքանակները: Հեղինակները, նույնիսկ անվանավորները, հարկադրված են իրենք հոգ տանել իրենց ստեղծագործությունների վաճառքի կամ սպառման մասին: Իբրեւ կանոն, այդպիսիները շատ հեռու են նման «գործարար հասկացություններից», եւ նույնիսկ հազար ու մի նեղություններով լույս աշխարհ բերած նրանց լավ գործերը չեն դառնում ժողովրդի սեփականություն: Այս հոդվածը նախապատրաստելիս, օրինակ, ցավով իմացա, որ վերջին տարիների մեր արձակի հայտնություններից մեկի՝ Սամսոն Վարդանյանի ամեն տեսակետից ուշագրավ գրքերից մեկը՝ «Հեռու-հեռավոր այն օրերին», որ վաճառքի է հանվել ընդամենը 150 դրամով, երեք ամսվա ընթացքում... ոչ մի օրինակ չի վաճառվել: Ոչ մի օրինակ: Սոս կայի է...

ՌՈՒԲԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վենետիկից հետո Հայաստանի ճարտարապետությունը կներկայացվի Ֆլորենցիայում

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ֆլորենցիա քաղաքում գարնանը կայանալիք Հայաստանի մշակույթի օրերի շրջանակներում ներկայացվելու է «Հայաստանի ճարտարապետությունը, քաղաքաշինությունը, շինարվեստը, շինանյութերը եւ շինտեխնոլոգիան» ցուցահանդեսը, որի նախապատրաստական աշխատանքները իրականացնում է ճարտարապետության ազգային թանգարանը: Թանգարանի տնօրեն Աշոտ Գրիգորյանը Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ առայժմ դեռ Վենետիկում է գտնվում միջազգային ճարտարապետական 6-րդ բիենալեի (այն տեղի է ունեցել անցած աշնանը) ժամանակ ներկայացված «Հայաստանի արդի ճարտարապետությունը» ցուցահանդեսը, որը կտեղափոխվի Ֆլորենցիա եւ կհամալրվի համապատասխան ցուցանմուշներով: Ծրագրված է նաեւ ցուցահանդեսն ամբողջությամբ ներկայացնել Երեւանում, քանի որ վերջին տարիներին չի եղել Հայաստանի ժամանակակից ճարտարապետությունը ամբողջացնող որեւէ ցուցադրություն:

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում նշվեց Վարդանանց տոնը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Փետրվարի սկզբին Երեւանում սկսված Վարդանանց տոնին նվիրված հանդիսությունների ու տոնակատարությունների եզրափակիչ միջոցառումը տեղի ունեցավ փետրվարի 25-ին «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում: Այն կազմակերպվել էր Հայ օգնության ֆոնդի եւ Խնկո Ապոր անվան մանկական հանրապետական գրադարանի համատեղ նախաձեռնությամբ ու կրում էր «Գրություն, խաղաղություն, ազատություն» խորագիրը: Վարդանանց նահատակների ոգեկոչմանը նվիրված համերգային ծրագրում ընդգրկված էին հայ եւ արեւմտաեվրոպացի դասականների ստեղծագործությունները, ինչպես նաեւ ազգագրական երգեր: Համերգին մասնակցում էին հեռուստառադիոհաղորդակցության կենտրոնի հայտնի «Փարոս» կամերային երգչախումբը, Խնկո Ապոր գրադարանում կազմավորված «Տաթեւ» մանկական երգչախումբը, ինչպես նաեւ ՆԳ նախարարության եւ սահմանապահ զորքերի փողային նվագախմբերը:

«Շրջանն» օժանդակության կարիք ունի

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Ինչպես «Շրջան» թերթի խմբագրությունից հայտնեցին «Փաստին», «Շրջան» շաբաթաթերթը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով ժամանակավորապես դադարեցնում է տպագրվելը: «Շրջան»-ի խմբագրությունը մեծ շնորհակալությամբ կընդունի տարբեր ֆիրմաների օգնությունը, եթե նրանք գտնվեն:

Վանաձորում բացվել է նոր համալսարան

ՎԱՆԱՁՈՐ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այս տարվանից Վանաձորում կգործի եւս մեկ բարձրագույն ուսումնական հաստատություն՝ «Մխիթար Գոշ» համալսարանը: Ինչպես «ՆՏ» թղթակցին հայտնեց համալսարանի ընդունող հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղար Կլարա Պետրոսյանը, նորաբաց համալսարանը պետական չափանիշներին համապատասխան կպատրաստի իրավաբաններ, տնտեսագետներ, կգործեն այդ, ինչպես նաեւ օտար լեզուների մի շարք այլ մասնագիտությունների գծով նախապատրաստական եւ երկրորդ մասնագիտացում ֆակուլտետը: Միաժամանակ կկազմակերպվեն համակարգչային եւ օտար լեզուների դասընթացներ, մանկապարտեզի հասակի երեխաների համար լեզուների ուսուցում, կգործի առաջին աստիճանի քոլեջ՝ համապատասխան ֆակուլտետներով:

ԱՄՆ

Երաժշտական միջազգային ուղեցույցում Հայաստանից 6 նվագախումբ

1997-ի «Երաժշտական Ամերիկա» կատարողական արվեստի միջազգային ուղեցույցը (International Directory of the Performing Arts) տարվա երաժիշտ է կարգել ֆլեյտահար Ջեյմս Գելվեյին, որի մեծ գունավոր լուսանկարը զետեղել է հատորի շապիկին: Տարվա կոմպոզիտոր է ճանաչվել Ջոն Ադամսը, տարվա դիրիժոր՝ Քոլին Դեվիսը, տարվա երգիչ՝ Ռենե Ֆլեմինգը, տարվա անսամբլ՝ Beaux Arts Trio-ն:

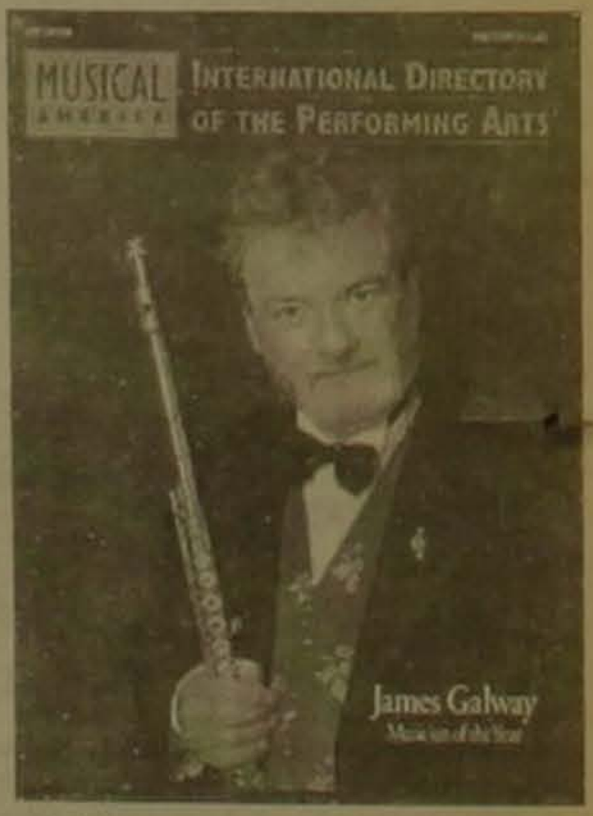

Հատորը «միջազգային նվագախմբեր» խորագրի տակ Ալբանիայից եւ Արգենտինայից հետո այբբենական կարգով ներկայացրել է Հայաստանը՝ 6 երաժշտախմբով. Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ (գեղ. ղեկ. Լորիս Ճգնավորյան), «Սերենադ» կամերային նվագախումբ (գեղ. ղեկ.՝ Էդուարդ Թոփչյան), Հայաստանի պետական կամերային նվագախումբ (Ռուբեն Ահարոնյան), Հայաստանի ռադիոընկերության սիմֆոնիկ էստրադային նվագախումբ (Երվանդ Երզնկյան), Հայաստանի ռադիոընկերության սիմֆոնիկ նվագախումբ (Օհան Դուրյան), Երեւանի պետական կամերային նվագախումբ (Էմին Խաչատրյան): Ինչպես որ կարգ է, մանրամասնորեն ներկայացված են յուրաքանչյուրի հետ կապ հաստատելու ուղիները (հասցե, հեռախոսահամար, մենեջերի անուն, եկամուտների չափերը, համերգների թիվը):

Բացի այդ, հատորում առանձին էջով ներկայացված են Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը եւ երգչախումբը, ինչպես նաեւ դաշնակահար Արթուր Փափազյանը (վերջինիս հաջողությանը «Ազգը» փետրվարի 20-ին անդրադարձել էր): Զետեղված են միջազգային մամուլում («Բոստոն գլոբ», «Նյու Յորք թայմս», «Վաշինգտոն փոստ», վիեննայում տպագրվող «Շտանդարտ», գերմանական «Դաս Օրկեստր») տեղ գտած բարձր գնահատականները նվագախմբի ու դաշնակահարի մասին: Համառոտ շարադրված է ՀՖՆ-ի պատմությունը, հիշատակված են միջազգային ճանաչում ունեցող դիրիժորների անուններ, որոնք տարբեր տարիների առիթ են ունեցել ղեկավարել նվագախմբի համերգները, նշված են նաեւ այն պատվավոր համերգասրահների անունները, որոնցում ելույթ է ունեցել: Որքան էլ փաստը ուրախանալու առիթ է տալիս, այնուամենայնիվ զարմանալի է, թե ասենք Հայաստանի ակադեմիական երգչախմբի անունն ինչո՞ւ տեղ չի գտել ցուցակում:

Հուսանք, որ առագային միջազգային ուղեցույցներում Հայաստանը ներկայացնող երաժշտախմբերի ցանկը կերկարի:

Ա. Հ.

digitised by A.R.A.R.@

ԹՈՒՐՔԻԱ

Բոսֆորի վրա ահազնացող «մրրիկը» չի խաղաղվում

Թուրքական ֆուտբոլում կործանիչ ճգնաժամ է

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Թերեւս Թուրքիայի ֆուտբոլի պատմությունում նման դեպք չէր եղել: Առաջնության ընթացքում մեկ շաբաթում զբաղեցրած պաշտոններից հեռացվեցին առաջատար երկու ակումբների «Տրաբզոնսպորի» եւ «Ֆեներբախչեի» մարզիչները, որոնց գլխավորած թիմերը տեղ էին զբաղեցնում լավագույն եռյակում: Դրա պատճառ հանդիսացան երկրի առաջնության 20-րդ տուրում «Տրաբզոնսպորի» պարտությունը (0-3) «Բեշիքթաշից» եւ Ստամբուլի ակումբի հաղթանակը սկզբունքային մրցակից «Ֆեներբախչեի» նկատմամբ գավաթային մրցաշարի երկու հանդիպումների արդյունքով (2-2, 2-1): Երբ «Տրաբզոնսպորի» ավագ մարզիչ Շենոլ Գյունեշը, որի գլխին վաղուց էին «ամպրոպաբեր ամպեր» կուտակվել (ոստիկանության ակումբի նոր նախագահ Մեխմետ Ալի Յիլմազի ընտրությունից հետո), պատրաստ էր ինքնակամ հեռանալ պաշտոնից, ապա Սեբաստյան Լազարոնիի համար հրաժարականը նման էր «ամպրոպի պարզ երկնքում»: Մանավանդ որ բրազիլացի մարզիչը հարցազրույցներից մեկում նշել էր, թե իր եւ Ալի Շենի միջեւ լիովին վստահություն եւ համաձայնություն կա: «Ակումբի նախագահը որոշել է այլեւս չմիջամտել թիմի կադրային քաղաքականությանը: Յուրաքանչյուր խաղին ես դուրս կբերեմ այն առավելագույն կազմը այն ֆուտբոլիստներին, որոնք կդառնան յուրաքանչյուր գնդակի համար պայքար ուժերը ներդնելով հաղթանակին մինչեւ եզրափակիչ սուլոցը», ասել է Լազարոնին:

Իսկ ինքնասեր եւ նպատակասլաց Ալի Շենը կարծես թե շատ պահանջներ չուներ, երբ նրա սիրված «գավակը» դուրս մնաց Չեմպիոնների լիգայի քառորդ եզրափակչի մասնակիցների շարքից: Եռագանգի իրականացումը հարազատ ակումբը տեսնել եվրոպական լավագույն թիմերի թվում, հետաձգվեց երեւի մինչեւ աշուն: Ամբողջ հույսը դրվել էր գավաթային հանդիպումների վրա: Սակայն այստեղ էլ «վրիպում» եղավ եւ կրկնակի հաջողության երազանքը փլուզվեց: Ինչպես միշտ, քավության նոխազ դարձավ մարզիչը: Այս անգամ Լազարոնին:

«Ֆեներբախչեի» բյուջին անառանց երկար մտածելու կաղվեց իր լավ ծանոթ Վեսելինովիչի հետ եւ առաջարկեց նոր շահավետ պայմանագիր կնքել մինչեւ մրցաշրջանի ավարտը: Սակայն Շենը մի նորարարություն է մտցրել այստեղ ակումբում գոյություն ունի գլխավոր մենեջերի պաշտոն, որին հասուկ դեպքերում պետք է ենթարկվի նույնիսկ ավագ մարզիչը: Այս պաշտոնին էր հրավիրվել 80-ականների վերջի 90-ականների սկզբի ամենալավ խաղացողներից մեկը երկրի հավաքականի եւ հարազատ ակումբի նախկին ռմբարկու Ռիդվան Դիլմենը:

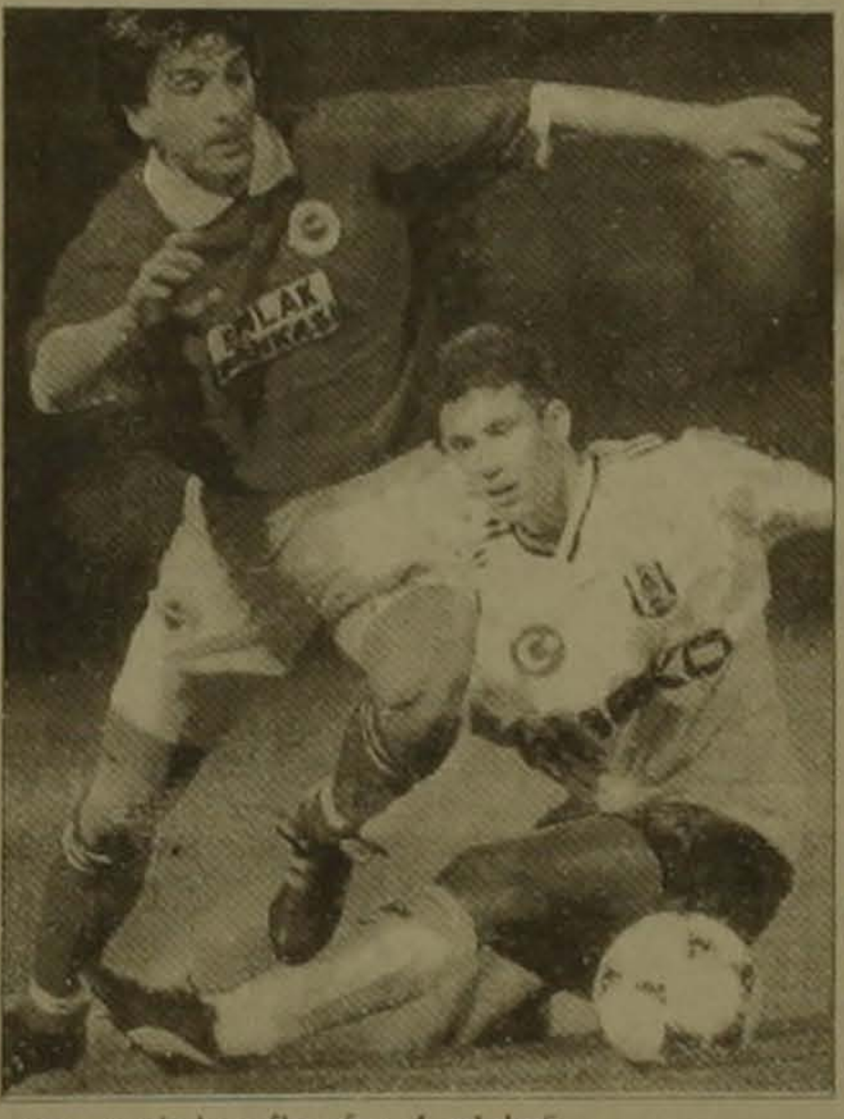

ցյալ տարի կազմեց մոտ 4 տրիլիոն լիր (45 մլն դոլար): Ներկա ժամանակներում երկրի համար դա չլսված գումար է: Թուրքական ուրիշ ոչ մի ակումբ նման գումարներ չունի: Եվ երբ հունվարի միջնամասում կայացավ ակումբի բաժնետերերի, հիմնադիրների եւ անդամների համագումարը, Ալի Շենի հրաժարականի հարցը հանվեց օրակարգից: Ոչինչ չես ասի, մեծ կազմակերպիչ է:

Արհեստավարժ ֆուտբոլը Թուրքիայում ստեղծվել է 1959 թվին: Այն ժամանակվանից առաջնությունը բոլորից հաճախ շահել է «Ֆեներբախչեն» 13 անգամ: «Ղալաթասարայը» 10 անգամ է հռչակվել չեմպիոն, «Բեշիքթաշը» 9, «Տրաբզոնսպորը» 6: Երբ շատ թիմեր ունեն մեդալները ձեռք են բերել բուն մարզիչների ղեկավարությամբ, ապա «Ֆեներբախչեն» իր բոլոր հաղթանակները պարտական է բացառապես արտասահմանցի մասնագետներին: Երկու անգամ 1984-85 եւ 1988-89 մրցաշրջաններում Ստամբուլի ակումբը հաղթանակների է բերել մակեդոնացի Տոդոր Վեսելինովիչը: Հիշելով, որ Ասված երախտագիտություն է սիրում, Ալի Շենն

«Տրաբզոնսպորը», ինչպես, կարող է միայն երազել նման բյուջեի մասին, ինչպիսին «Ֆեներբախչեինն» է: Գավառական ակումբը երբեք չի օգտվել արտասահմանցի մասնագետների ծառայություններից: Ահա այժմ էլ որպես գլխավոր մարզիչ է հրավիրվել Յիլմազ Վուրալը, որն [illegible] գլխավորում էր «Սարիերսպորը»: 38-ամյա Վուրալը մարզչի արհեստը սովորել է Գերմանիայում եւ հայրենիքում համարվում է ամենագրագետ մասնագետը:

Հարց է ծագում, արդյո՞ք ճիշտ են վարվել նախագահներ Ալի Շենը եւ Մեխմետ Ալի Յիլմազը: Երկու թիմերն էլ առաջատարների եռյակում են, իսկ մինչեւ առաջնության ավարտը դեռ 3,5 ամիս կամ 13 տուր կա: Դեռ կլինեն եւ հաղթանակներ եւ պարտություններ եւ անակնկալներ: Չէ՞ որ ֆուտբոլը խաղ է:

Ինչեւէ, երկու ուժեղագույն ակումբների մարզիչների հրաժարականը դեռ երկար կփոթորկի ֆուտբոլասեր հասարակությանը: Սակայն, ինչպես ասում են, գնացքն արդեն մեկնել է: Իսկ Բոսֆորի վրա դեռ երկար կմոլեգնի «փոթորիկը»:

ԳԱՎԱՌԱԿԱՆ

Նարդու ֆեդերացիա Լոռու մարզում

ՀՀ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի նիստում հաստատվեց հասարակական մի կազմակերպություն եւս Լոռու մարզի նարդու ֆեդերացիան, որը հանրապետության մարզերի մեջ առաջինն է:

Ինչպես տեղեկացանք նորաստեղծ ֆեդերացիայի նախագահ Ջիվան Սարգսյանից, գարնանը նախատեսվում են քաղաքային, ապա մարզային մրցումներ, որոնց արդյունքներով կկազմավորվի մարզի հավաքականը: Այն կմասնակցի այս տարվա աշնանը Երեւանում կայանալիք ՀՀ նարդու ներքական առաջնությանը:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԽԻԹՅԱՆ

ԴԱՀՈՒԿԱՎԱԶՔ

Ծաղկաձորում մեկնարկ դուրս եկան դահուկորդները

Սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ Ծաղկաձորում անցկացվեց դահուկավազքի Հայաստանի առաջնությունը, որին մասնակցեցին Երեւանի եւ Շիրակի երկու, Գեղարքունիքի եւ Կոտայքի մարզերի մեկական թիմերի շուրջ 72 դահուկորդներ:

Կանանց 5 կմ մրցավազքում առաջին արդյունքը ցույց տվեց գյումրեցի Ալլա Միքայելյանը (19 րոպե 17 վայրկյան), որը մոտ 5 րոպեով գերազանցեց իր համաքաղաքացի Աննա Վարդանյանին (24 րոպե 48 վրկ): Երրորդը վերջնագիծը հատեց կոտայքցի Սաթենիկ Թահրյանը (25 ր 56 վրկ): Նշենք, որ Ալլա Միքայելյանը լավ հնարավորություն ունի նվաճելու 1998 թ. ճապոնական Նագանո քաղաքում կայանալիք ձմեռային օլիմպիական խաղերի ուղեգիր:

Տղամարդկանց 30 կմ ազատ ոճով մրցաձեւում հաղթեց կոտայքցի Հակոբ Մանասյանը (1 ժամ 34 րոպե 40 վրկ): Երկրորդ եւ երրորդ հորիզոնականներին հանգրվանեցին գյումրեցիներ Արամ Հաջյանը (1 ժ 38 ր 42 վրկ) եւ Հարություն Մանուկյանը (1 ժ 39 ր 11 վրկ): Թիմային հաշվարկում հաղթեց Գյումրիի ձմեռային մարզաձեւերի հանրապետական մարզադպրոցի թիմը: Եռյակում տեղ գրավեցին նաեւ Կոտայքի եւ Երեւանի առաջին թիմերը:

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Ռիդիկ Բոուին չդիմացավ

Հետաքրքիր նորություն ստացվեց անդրօվկիանոսից: Հունվարի վերջում հայտնել էինք արհեստավարժ բռնցքամարտի նախկին չեմպիոն (ծանր քաշում) Ռիդիկ Բոուիի յուրօրինակ ընդամենը 11 օր: Անշուշտ, ԱՄՆ ծովային հետեւակում ծառայությունը հեշտ չէ: Այստեղ արգելվում է անգամ նույնիսկ ես կամ ինձ իրար դիմում են երրորդ դեմքով: Ռազմական բազային ներկայացուցիչ մայոր Ռիք Քլոնգը մամուլին հայտարարել է, թե Բոուին չի կարողացել ընտելանալ ծովային հետեւակորդի ծանր առօրյային եւ կարճատեւ քննարկումից հետո որոշել է չշարունակել ծառայությունը:

րինակ որոշման մասին ծառայությունը անցնել ԱՄՆ ծովային հետեւակի ակտիվ ներքափոխի զոմարտակում: Նրա ցանկությունը բավարարվեց, եւ թվում էր իրականացավ մարզիկի կյանքի երազանքը: Սակայն Բոուիի ծառայությունը տեւեց

Մարդն ավելի արագ է դառնում

Բարբադոսցի թեթեւատլետ Աբստոլե Թոմսոնը բարձացրեց համաշխարհային ռեկորդը 55 մ մրցավազքում փակ դահլիճներում: Ամերիկայի Կոլորադո քաղաքում կայացած մրցումներում նա արագավազքում ցույց տվեց 5,99 վրկ արդյունք: Նախկին նվաճումը՝ 6 վրկ մոտ 30 տարի առաջ 1966 թվի մարտի 14-ին սահմանել էր ամերիկացի Լի Նուկրինը:

Գերմանիայում հաղթեց ֆրանսիացին

Լեռնադահուկորդները պայքարը «Բյուրեղապակյա գլոբուսի» համար շարունակում են Գարմեշպատենկիրխեն (Գերմանիա) քաղաքում, ուր անցկացվում է աշխարհի գավաթի խաղարկության հերթական փուլը: Տղամարդկանց հետաքրքիր մրցաձեւում արագընթաց վայրէջքում բոլորից արագ վերջնագիծը հատեց Ֆրանսիայի հավաքականի առաջատար Լյուկ Ալֆանը (1 րոպե 54,27 վրկ): Արծաթե եւ բրոնզե մեդալները բաժին հասան իտալացի մարզիկներ Պիետրո Վիտալինիին եւ Քրիստիան Ղիգինիին:

Տանը պատերն էլ օգնեցին

Սեղանի թենիսի եվրոպական ֆեդերացիայի մրցանակների խաղարկության եզրափակիչում Շվեդիայի հավաքականը 4-2 հաշվով առավելության հասավ Ֆրանսիայի թիմի նկատմամբ: Գյոթեբորգ քաղաքում կայացած մրցումներում տանտերերից աչքի ընկան Յան Ովե-Վալդները եւ Թոմաս Ֆոն Շեյլին:

Ահաբեկիչներին գտնելու համար խոշոր պարգեւ

ԱՄՆ հետախուզությունների դաշնային գրասենյակը (ՖԲՌ) կես միլիոն դոլար պարգեւ է սահմանել լրատվության համար, որը կնպաստի չարամիտների ձերբակալմանը, որոնք անցյալ տարվա հուլիսի 27-ին պայթյուն էին կազմակերպել Ատլանտայի օլիմպիական զբոսայգում: Հիշեցնենք, որ այս ահաբեկչական գործողության հետեւանքով զոհվել էին 2 եւ վիրավորվել 112 մարդ: Պայթյունից վեց ամիս անց ՖԲՌ-ն դեռ չի ավարտել հետաքննությունը եւ չի գտել մեղավորներին: Դրանով է պայմանավորված գերատեսչության այս քայլը:

Օլսենը կփոխարինի վան Գաալին

Այս տարվա հուլիսից հոլանդական «Այաքսը» կգլխավորի անցյալի հայտնի դանիացի ֆուտբոլիստ Մորտեն Օլսենը: Ինչպես նշում է մամուլը, նա ներկայացվել է թիմին, եւ ներկայիս մարզիչ Լուիս վան Գաալի հեռանալուց հետո կստանձնի թիմի ղեկավարումը: Վան Գաալը երեք ամիս առաջ հայտարարել էր թիմը թողնելու իր մտադրության մասին: 47-ամյա Մորտեն Օլսենը, որ խաղում էր ազատ պաշտպանի դիրքում, Դանիայի ռեկորդակիր է անցկացրած միջազգային խաղերի թվով (102): Նա հանդես է եկել բելգիական «Բրյուգե», «Մոլենբեկ» եւ «Անդերլեխտ» ակումբներում: Անցնելով մարզչական աշխատանքի, նա հոջակ ստացավ, գլխավորելով դանիական «Բրոնդբյուն» եւ գերմանական «Քյոլնը»: Խաղալով Բելգիայում, Օլսենը տիրապետեց հոլանդերենին, ինչը շատ պետք կգա «Այաքսում» աշխատելու ընթացքում:

Թեժ պայքար թենիսի մարզահրապարակներում

Բելգիայի Անտվերպեն քաղաքում ավարտվեց եվրախորհրդի թենիսի բաց առաջնությունը՝ 1 մլն դոլար մրցանակային հիմնադրամով: Մրցաշարի կիսաեզրափակիչում անգլիացի Թիմ Հենմանը պարտության մատնեց գերմանացի Մարկ Գելներին (6-4, 6-4): Իսկ շվեյցարացի, 1992 թ. օլիմպիական չեմպիոն Մարկ Ռոսսեն առավելության հասավ չեխ թենիսիստ Պետեր Կորդայի նկատմամբ (7-6, 6-3): Վճռորոշ մենամարտում Ռոսսեն երեք խաղափուլերում հաղթեց Հենմանին (6-2, 7-5, 6-4):

Իսկ ԱՄՆ Մենֆիս քաղաքում (Թենեսի նահանգ) անցկացվեց թենիսի մեկ այլ մրցաշար՝ արհեստավարժ թենիսիստների ասոցիացիայի չեմպիոնների շարքից, որի մրցանակային հիմնադրամն էր 700 հազար դոլար: Կիսաեզրափակիչներում ամերիկացի Մայքլ Չանգը հաղթեց իր հայրենակից Թոդ Մարտինին (3-6, 6-4, 6-4), իսկ ավստրալացի Թոդ Վուդբրիջը կոտրեց շվեդ Յոնես Բյորկմանի դիմադրությունը (6-1, 7-5): Եզրափակիչում Չանգը ուժեղ գտնվեց Վուդբրիջից (6-3, 6-4):

Թենիսի կանանց ասոցիացիայի մրցաշարում (450 հազար դոլար), որը կայացավ Հաննովերում (Գերմանիա) գլխավոր մրցանակը վիճարկեցին հորվաթուհի Իվա Մայոլին եւ չեխ Յանա Նովոտնան: Վերջինս եզրափակիչ էր դուրս եկել՝ հաղթելով Բուլղարիայից մեր հայրենակից Մագդալենա Մալեեւա-Բերբերյանին: Մյուս կիսաեզրափակիչում Մայոլին առավելության էր հասել ավստրիուհի Բարբարա Պաուլսի նկատմամբ: Անցյալ տարի եւս այս մրցաշարի եզրափակիչում հանդիպել էին Մայոլին եւ Նովոտնան: Այն ժամանակ հաղթել էր հորվաթ թենիսուհին:

Թենիսի մեկ այլ մրցաշարում ԱՄՆ Օկլահոմա Սիթի քաղաքում ամերիկուհի Լայզա Ռեյմոնդը հետեւությամբ հաղթելով իտալուհի Ֆրանչեսկա Լագիյանիին, վճռական մրցամարտում հանդիպեց իր հայրենակցուհի Լինդսեյ Դեւենփորթին, որը կիսաեզրափակիչում երեք խաղափուլերում առավելության էր հասել մեկ ուրիշ ամերիկուհի Քիմբերլի Պոյի նկատմամբ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

օրվա հետքով

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Միշել Լեգրա. Հայ-ֆրանսիական հարաբերությունները զարգացել են վստահության հողի վրա

Լրացավ Հայաստանի եւ Ֆրանսիայի միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման 5 տարին: Այս կապակցությամբ Հայաստանում Ֆրանսիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Միշել Լեգրան հարցազրույց տվեց Արմենպրեսին:

-Պարոն դեսպան, ինչպե՞ս եք գնահատում անցած 5 տարիները հայ-ֆրանսիական հարաբերությունների զարգացման համար:

-Մենք դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեցինք 1992 թվականին, երբ Հայաստանը շատ ծանր պայմաններում էր: Եվ այն ճանապարհը, որ անցել են մեր հարաբերությունները, համեմատելի է վերջին 5 տարիների Հայաստանի անցած ճանապարհի հետ: Հայ-ֆրանսիական հարաբերությունները զարգացել են վստահության հողի վրա:

Քաղաքական առումով մեր երկրների հարաբերությունները հիանալի են, եւ ես հույսով եմ, որ այսուհետեւ էլ դրանք փայլուն կլինեն:

Ինչ վերաբերում է մեր տնտեսական հարաբերություններին, ապա այստեղ լայն հեռանկարներ կան: Հայաստանի գործարարներն ու արտադրողները աղոտ պատկերացում ունեն Ֆրանսիայի տնտեսության մասին: Ֆրանսիացի ներդրողները նույնպես հստակ չեն գնահատում այն հնարավորությունները, որ նրանց կտա հայկական շուկան: Ներկա դրությամբ հայ արդյունաբերողների մի խումբ գտնվում է Ֆրանսիայում: Մեկ ամսից ֆրանսիացիների նման մի խումբ կգա Հայաստան: Այս առումով շատ բան կա անելու, եւ զուր ժամանակ կորցնել նույնպես չի կարելի:

-Հայ-ֆրանսիական հարաբերությունների առաջացած վերջին շրջանում դիտվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում Ֆրանսիայի համանախագահության լույսի ներքո: Այս առումով Ֆրանսիան մտադի՞ր է ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման իր սկզբունքները, ինչպես դա արել է ԱՄՆ-ը, եւ որի մասին հայտարարեց Պիտեր Թոմսոնը:

-Ֆրանսիայի դիրքն այս հարցում բավականին պարզ է: Ղարաբաղի խնդիրը պետք է կարգավորվի խաղաղ ճանապարհով: Մենք առաջ ենք քաշում երկու պայման, որոնք փոխկապակցված են. նախ հայերը պետք է ապրեն իրենց հայրենի հողի վրա եւ երկրորդ նրանց պետք է տրվեն անվտանգության համապատասխան երաշխիքներ: Նույնքան կարեւոր հարց է տարածաշրջանի երկրների ինտեգրացիան, որն էլ կարող է հարցի լուծման բանալին լինել: Անդրկովկասի երկրների միջեւ համատեղ աշխատանքը մեր համար շատ կարեւոր է, որովհետեւ անհնար է նրանց առանձին-առանձին զարգացումը: Ես գտնում եմ, որ տնտեսական համագործակցությունը խաղաղության անհրաժեշտ երաշխիքը կլինի տարածաշրջանում: Ֆրանսիայի մոտեցումը հակամարտության կարգավորմանը էականորեն չի տարբերվում Ամերիկայի տեսակետից, եւ այս առումով անհասկանալի են Ֆրանսիայի համանախագահության հետ կապված խոսակցությունները: Մենք նույնպես խաղաղություն ենք ուզում: Ֆրանսիան ամեն ինչ անում է, որ Մինսկի գործընթացը շարունակվի եւ դինամիկ զարգանա: Այս հարցում ես լավատես եմ:

-Իսկ Մինսկի խմբում եռակի համանախագահությունն արդյոք ավելորդ խոչընդոտներ չի՞ հարուցի:

-Ես արդեն ասացի, որ լավատես եմ, պարզապես համանախագահության հարցի քննարկումները երկու ամսով ձգձգեցին գործընթացը: Աշխատանքները շուտով նորից կշարունակվեն: Դուր է գալիս, թե ոչ, բայց պետք է գնալ փոխզիջումների: Համանախագահների նոյատակը հարցի խաղաղ լուծումն է, իսկ համանախագահների թիվը Մինսկի խմբում կարծում եմ ոչինչ չի փոխի: Ուրախ եմ, որ միայն Ռուսաստանն ու ԱՄՆ-ը չեն համանախագահողները, այլ ներկայացված է նաեւ եվրոպական համայնքը: ԱՄՆ-ը եւ Ռուսաստանն այս շրջանում մեծ դեր են խաղում, եւ Եվրոպան նույնպես դուրս չպետք է մնա այդ գործընթացներից:

Ես լավատեսորեն եմ տրամադրված ու համոզված եմ, որ եռակի համանախագահությունը կբերի հարցի խաղաղ լուծման:

ԳԵՎՈՐԳ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ,
Արմենպրես

Ժուն Լինը վերջին հրաժեշտն է տալիս իր ամուսնուն Չինաստանի ընդհանուր ղեկավար Դեն Սյաո Պինին, փետրվարի 24-ին կայացած հուղարկավորության ընթացքում: Բաբախուն գերեզմանատանը մինչ նրա դուստրերը Դեն Նանը, Դեն Ռոնը եւ Դեն Լինը կանգնած են մոտը:

...Տասնյակ հազարավոր ոստիկաններ եւ հուղարկավորներ այդ օրը զգաստ կանգնել էին Պեկինի փողոցներում իրենց վերջին հարգանքը մատուցելու մի ղեկավարի, որի քաղաքականությունը ստալինյան հետամնաց Չինաստանը վերածեց տնտեսական գերհզոր երկրի:

ՌՈՅԹԵՐ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ալիեւը Բունիաթովի սպանությունն ահաբեկչություն է համարում

ԲԱՔՈՒ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Ակադեմիկոս Զիա Բունիաթովի սպանությունը Հեյդար Ալիեւն անվանել է ահաբեկչություն Ադրբեջանի իշխանությունների դեմ, որ միտված է ժողովրդի վստահության խարխլմանը: Փետրվարի 23-ի հուղարկավորության արարողության ժամանակ Ալիեւը նշեց, թե ոչինչ չի կարող ստիպել իրենց շեղվել երկրի անկախության եւ ինքնիշխանության ուղուց: Նա խոստացավ նաեւ հայտնաբերել եւ անհնարին խստությամբ պատժել հանցագործներին: Այդ արարողության ժամանակ խորհրդարանի խոսնակ Մուրտուզ Ալեսկերովը ներկայացրեց Թուրքիայի, Վրաստանի եւ Իրանի իշխանությունների հղած ցավակցական հեռագրերը: Երկրի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը կտրականապես հերքել է այն լուրերը, թե սպանության պատճառ կարող էր դառնալ իր ղեկավարած նախարարությունում առկա չարաշահումների մասին Բունիաթովի նյութը Մեջլիսի փակ նիստում: «Ենի Ազերբայջան» կուսակցության փոխնախագահ Սիրուզ Թեբրիզլին չի բացառում, որ Բունիաթովը կարող էր ներկուսակցական ինտրիգների զոհ դառնալ:

Ծովակալ Խմելյովն էլ կաշառակերության մեջ մեղադրվեց

25 ՓԵՏՐՎԱՐ, DW: Ռուսաստանի ռազմածովային նավատորմի գլխավոր շտաբի պետ ծովակալ Խմելյովի դեմ կաշառակերության եւ պաշտոնական դիրքի չարաշահման մեղադրանք է հարուցվել: Խմելյովին մեղադրում են իր եւ իր ընտանիքի համար Վլադիվոստոկում անօրինական ճանապարհով բնակարաններ գնելու մեջ: Վերջին ժամանակներում Ռուսաստանի բարձրագույն սպաների դեմ հարուցված կաշառակերության մեղադրանքների թիվը զգալիորեն մեծացել է:

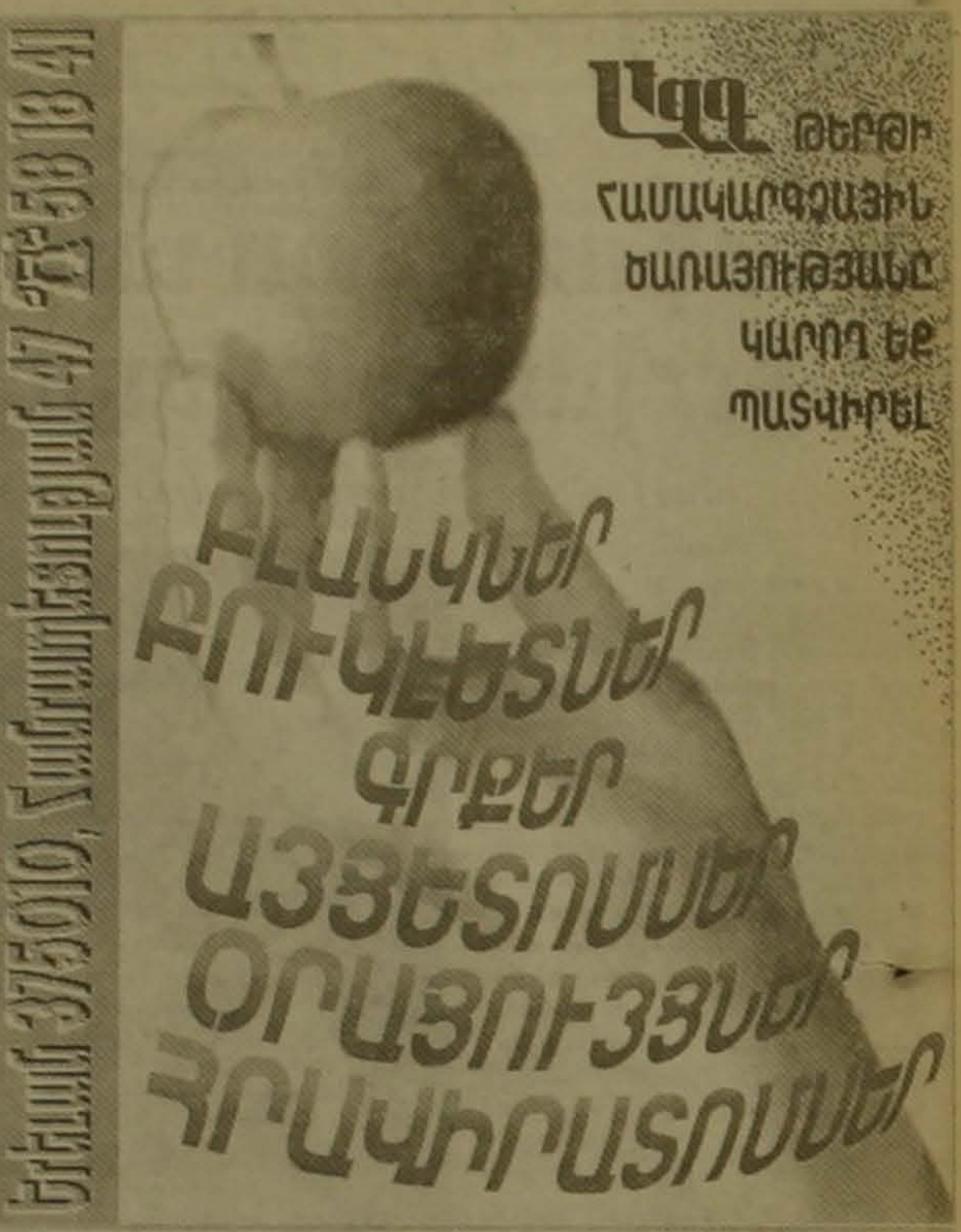

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Հատուկ դասընթացների բաժինը հրավիրում է

«Համաշխարհային քաղաքականության ներածություն»

թեմայով դասընթացին

Այս դասընթացը կմատուցվի որպես միջազգային հարաբերությունների քաղաքական հարցերին նվիրված ներածություն: Դասընթացը կանդրադառնա միջազգային հարաբերությունների զանազան տեսություններին, ինչն ունկնդիրներին կօգնի հասկանալ եւ բացատրել քաղաքական բարդ գործողություններն ու իրադարձությունները: Դասընթացը կվերլուծի 1) տեսությունների համակարգը եւ ուժերի հավասարակշռությունը տեսությունների միջեւ, 2) տեսությունների ներքին քաղաքական գործոնների ազդեցությունը նրանց արտաքին գործունեության վրա, 3) քաղաքական որոշումներ կայացնելու գործընթացը նկատի առնելով իրականության ընկալումը քաղաքականություն ձեւավորող եւ իրականացնող անձանց եւ հաստատությունների կողմից:

Դասընթացը կքննարկի միջազգային հարաբերությունների ուսումնասիրման իրապաշտ եւ գաղափարապաշտ մոտեցումները, ինչպես նաեւ կոնֆլիկտի, միջազգային անվտանգության, ինտեգրացման եւ համակարգերի տեսությունները:

Դասընթացն օգտակար կլինի կառավարական հաստատությունների աշխատողներին, հարակից մասնագիտությունների ուսանողներին եւ լրագրողներին:

- *Դասընթացը կվարի ՀՀ արտաքին գործերի առաջին փոխնախարար, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) դասախոս Վարդան Օսկանյանը*
- *Սկիզբը ս. թ. մարտի 17-ին*
- *Տեւողությունը 6 շաբաթ*
- *Օրերը երկուշաբթի եւ ուրբաթ, ժամը 18:30-ից մինչեւ 20:30*
- *Պարապմունքները կընթանան հայերեն*
- *Գրանցումը եւ վճարումը տեղի կունենան ՀԱՀ-ի 19ա սենյակում*
- *Դասընթացին կարող են մասնակցել միայն առաջին 30 գրանցվածները*
- *Վարձը 45 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ*

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 27-16-58

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում, ավտոտնակով: Դեմիրճյան 17 շենք:

Հեռախոս՝ 52-38-84

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով: Հրաչյա Քոչար 23 (նախկին Չեկի խանութի մոտ):

Հեռախոս՝ 22-42-68

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն 80 քառ. մ, նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ – ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Պատվեր 69149 Պատվեր 524 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 25. 02. 1997 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@